

KÖZLEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetni dijt:
Égész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek).
Üllői-út 25. szám.
Köziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Figyelmeztetés.

Azon tagjaink névsorát tesszük alábbiak közé, a kiknek tagsági kötelezettsége az 1896. év végével lejár. Az alapszabályok 7. §. b) pontja értelmében „a kötelezettség 6 év lejártá után az évjárás rendes tag mindaddig tagnak tekintetik és tagdíjfizetési kötelezettsége további hat évre megújul, míg az egyesület igazgatóságánál az egyesületből való kilépését a kötelezett hatodik év második felében írásban be nem jelenti.*

Altörjay László
Apti Odón
Agoston József
Báda László
Bálsay Árpád
Baross Károly
Bartokovics Agost
Barta Aurél
Gr. Bathányi Zsigmond
Biba Viktor
Besikényi Viktor
Gr. Berchtold Arthur
Bereváti Endre
Berzák Béla
Berzevics Egedy
Bíró Kálmán
Dr. Bíró Lajos
Bogisich György
Bíró Bolza József
Borovszky László
Brosch Károly
Brull Mór
Burgur Pál
Dr. Chertin Ferencz
Csandánegyei Gazdasági Egyesület
Csapó Lajos
Cserháti Sándor
Ely, Cséry Lajos
Feldinger Imre
Egedy Sándor
Emödy József
Engel János
Fancsoria Mátyás
Fáy Árpád
Fáy Barnabás
Förög Dezso
Fogarasnegyei Gazdasági Egyesület
Frankl Ede

Frankel Samu
Frust Odón
Göbly Imre
Günther Agoston
Gajró Odón
Gottiner és Rau ch czog
Gorda Béla
Gyémánt Sámuel
Haader György
Háberer Sándor
Haldek Ignác
Br. Harckányi János
Háza Béla
Hedry József
Dr. Hegedüs János
Isak István
Jessenzky Andor
Jónás Odón
Juhász Bálint
Katzsch Simon
Kiss István
Kormos Alfréd
Kovács Szebestyen Endre
Laskóczy Gyula
Lászlóvszky Kálmán
Leidenfrost Ottó
Levathich László
Lichtenegger Gyula
Lichtenstein Dezso
Lipovicsai Imre
Lipthay István
Lónyay Gábor
Lóczyer Andor
Luperzschk József
Malatinszky György
Mancsich Gyula
Mayer Pál
Metzger György
Mock Imre

Mogyorósy Zsigmond
Murai Róbert
Muslay Gyula
Müller Lajos
Nagy Pál fodor
Négy Emil
Dr. Neumann Zsigmond
Noszopli Emil
Ormódy Vilmos
Ottlik Péter
Pfeiffer Arthur
Pfeiffer Kálmán
Pittor Sándor
Plachy Gyula
Plachy József
Dr. Pejacsevich Arthur
Dr. Pergrini János
Pettenkofen Sándor
Pezsokszky Iván
Dr. Pólya Jakab
Putnoky Mór
Rakovsky István
Rej Jenő
Reiszig Alajos
Renner Gusztáv
Rony Albert
Rök István
Rubinek Gyula
Rusz Gyula
Schoisvsky János
Dr. Smialovszky Valér
Samassa János
Sátori Miksa és Már

Simon Pál
Simon Róbert
Somogyi Gyula
Gr. Somsch Imre
Stern Lajos
Dr. Szabo Gyula
Szabó Károly
Szabó László
Szalay József
Szaky Sándor
Szenleczky Ákos
Szilbeih László
Szilassy Béla
Szidárd János
Szobotka Adolf
Sutry Kálmán
Taj Tamásy József
Tarisich Cajetán
Tobisch Ede
Tolnay László
Tomcsányi Lajos
Tomka Sándor
Dr. Tóth Imre
Üdvözlényvizegyesi gazdasági egyesület
Vadászty Jenő
Vass Lipót
Dr. Velicz Antal
Venczell Mihály
Waldenfeld Lajos
Weiner János
Dr. Wekerle Sándor
Gr. Zichy Antal

kitelepítését szükségesnek mondja, a k' végre tudja, hogy a főváros Kőbányáiban szemben mily tartózkodó álláspontot foglal el s a nagy költségeket igénylő átalakítások megtételére mennyire nem hajlandó, az világosan kell hogy lássa, miként az intéző körök végre elhatározták e céljának meg nem felelő telepeket kihelyezését, mert meggyőződést szereltek arról a mit mi már régóta s oly sokszor hangzottunk: hogy a telep helye meg nem felel, továbbra ott meg nem hagyható s még óriási áldozatok árán sem alakítható át oly telepre, a mely a modern igényeket kielégíthetné s teljes garanciát nyújthatna új egészségügyi, mint veterinárius szempontokból.

Feltessegek velük részlelteni s ismételni azon okokat, a melyek Kőbányájében fenntartását nem teszik kívánatossá, mert hiszen ez okokat ismeri már gazdaközönségünk a legpróbb részletekig. Nem is ezokról, hanem a léteendő új hízalótelepről óhajunk szólni, a mely immár kezd tetleni s egy lépéssel közelebb jutott a megvalósításhoz.

Bizonyára örömmel vesznek tudomást a dolog iránt érdeklődők azon javaslatról, a melyet a fővárosi tanács megbízásából a közéleti hivatal igazgatója e napokban terjesztett be az új hízaló-telep létesítésére kiküldött bizottság elé. E javaslat genizese az, hogy a fővárosi tanács meggyőződést szerezvén új hízaló-telep létesítésének előadhataln szükségeségéről, ez év tavaszán egy bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására; a bizottság kiküldetésében eljárva, két területet szemelt ki s nyilvánított alkalmasnak e célra; ezek egyike

Közéleti s Országos Magyar Gazdasági Egyesület Igazgatója.

Uj sertészhizaló telep.

Csigalassussággal ugyan, de mégis csak a megoldás felé kezd közeledni Kőbánya ügye s nem kell nagy jóstehetség annak kimondásához, hogy azon előmonkálattok, melyeket a főváros ez irányban végzett, a kőbányai hízaló-telep megemselülését jelenti a nem is oly távoli jövőben. A ki figyelemmel kíséri a kőbányai piac ügyét, a ki visszaemlékezik a földmívelésügyi miniszter azon leiratára, a melyben a konzumvásár létesítését sürgetve, Kőbánya leendő

MAGYAR MEZŐGAZDÁKI SZÖVETKEZETE Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám.

A szövöketek célja: I. Olcsó kérésztés gazdas. felszerelési és fográstási cikkeik beszerzéséül. II. Mező gazd. termények legelőnyösebb értékesítésé. III. Hítelnyújtás a tagok részére.

Tuz és jég elleni biztosítások köztégyezési.

Helygöyözési:
Mezőgazdák, Budapest.
Hivatalos óra 1/20-1ig és 2-5-ig.
Árúraktár ezime:
M. Á. V. ny. pályaudvar XX. sz. raklár.

Bizomány osztály.

Hudserregulálás.
Gonabolás.
Prótakarmányok vétele.
Fedezeti tőzdeli kötések.

Árú-osztály.

Összes gazdasági cikkiek a legkiválóbb minőségű.
Műtráfűk.
Építkezési anyagok.
Gazdasági vasmenők.

Gyapju, bírótt marha és sertés bizomány értékesítésé.

Vetőmag-osztály.

Mindenmennyi vetőmagvak megvétele és eladás. Erdési külföldi magvak. Hermsmagvak bérösztolása.

Gazdasági gép-osztály.

M. kir. államas. gépyára mezőgazdasági gépek szövöketeké képviseltsége.
A „bergerdó Eisenwerk” tejgazdasági gépyár kizárólagos képviseltsége.

Adrience Platt & Co. new-yorki kaszálok, maroklók és követők gépeinek kizárólagos képviseltsége.

V. Vermorel-féle Éclair-permetező kizárólagos képviseltsége.

Osonka Bánki-féle petróleummotorok mezőgazdasági képviseltsége.

Mindenmennyi kipróbált solid kivitelű gazdasági gép jufányos beszerzése.
Gazdasági géptelepek, malmok, takarmányos és tojás kamrák berendezése.

☛ A szövöketek alakításáról és havonkénti kétszer megjelenő „Üzleti Értesítő”-jéül bárkinek ingyen és bérmentve megköld. ☛

Mai számunk 16 oldal.

a Csepelsziget, a másik a rákoskeresztúri dűlőben fekvő terület. A középítési hivatal alapos tanulmányozás tárgyává tette e két területet s az eredményről véleményes jelentést tett a bizottságnak.

Közülük e jelentés lehető részleteiben, hogy egybevetve mindkettő előnyeit s hátrányait véleménynyilvánításunk róla.

Ime a részletes jelentés:

A Csepelszigeten levő terület a sziget északi csúcsán Csepel község közvetlen határában van; attól délkeletre és a soroksári Dunagát terjed, s jelenleg legkeletre a terület összterületét egészítő kövezet, valamint a 434.360 négyszögöl és s belváros központjától nyolcz kilométer távolságra van. Magassági mérete a legmagasabb helyen + 13 méter, a legalacsonyabb részeken pedig + 6 m. a Duna szempontja fölött. Talaja homokos. Az egész telep, a soroksári zárga sárta és a szigeten az elzárt Dunagálgát párhuzamosan vezetők között, valamint a terület északi határa mentén nyitandó utó kiépítésével, könnyen hozzáférhető lesz és esetleg a közti helyi érdekű vasutalval összeköttetése is aránylag könnyen eszközölhető. Az egyes szállásoportok között a fő- és mellékutak kiépítésével a közlekedés minden irányban biztosítható lesz. Ezen utakat részint makadámszerűen, részint kavicsosak volnának burkolandók. A telep szenny- és csapadékvizei egy közös gyűjtőút csatorna vezetése le a szabad Dunába, mely körülbelül 1500 f. méter hosszára van tervezve. A szennyvizeket esetleg gazdasági célokra is lehetne értékesíteni. Az új telepen külön szempontot szolgáltatnák a vizet. Világítás tekintetében legelőször is volna az elektromos világítás házi kezelésben.

Kiváltképp fontos a vasuti összeköttetés kérdése, melynek főbb irányai akképpen van tervezve, hogy a zsinori vasutól egy kiterjedő ágazna el, s a fővonalat párhuzamosan haladnának tovább a sínpárokat. Az ágazásra nézve a következő helyeket hozza a középítési igazgató javaslatba: 1. a soroksári zárgátat ennek felhasználásával, 2. közvetlenül a zárgát alatt a soroksári Dunagát átvezetésével 46° alatt, a téglagyár érnésénél; 3. ugyancsak a soroksári Dunagát élebből metesszével és 4. a téglagyár alatti kiágazással, mely mellett az összeköttetés a Csepelszigeten létesítendő állomás irányába esik. Mindezen alternatívák mellett a hídraló tolepen létesítendő állomás a terület északi részén nyitandó elhelyezésű. Ottdik megoldási mód volna, hogy az állomást a soroksári Dunagálgát párhuzamosan helyeznék el, a vonal irányának megfelelő változtatásával. A javaslat szerint a célszerű alternatíva megvalósításának irányát a szolgálaton az, hogy bármely alternatíva mellett a soroksári Dunagátat kell hídralni, szem előtt kell tartani, hogy a soroksári Dunagát má a közel jövőben valószínűleg hajózható lesz, s hogy mentül kevesebb kiegészítési költség merüljön föl.

A Rákoskeresztúri dűlőben levő terület a főváros, Budapest keleti határában fekszik a m. á. vasutak löszözei vonala által határolva s az új temetőhöz csatlakozólag. Keletről a befalított övig terjed. Területe 509920 [—0], s a főváros központjától 10^{1/2} kilométernyire fekszik. Magassága + 55 m. és + 31 m. közt változik a Duna szempontja felett. Talaja ennek is homokos. A telep a maglódtól és a Jászberényi-tóval hozzáférhető, s a köztemetői villamos vasut vasútjainak meghosszabbításával által a közti vasutal is összekapcsolható. A területen megfelelő fő- és mellékutak kell létesíten. A szennyvizeket és csapadékokat a gyűjtő fogház előtti újhegyi-úton és a győmről-úton

át elvonuló gyűjtőcsatorna vezetése a Kőbányai új csatornába. A vízellátást szintén önálló vízmű eszközzel, s a világítást szintén elektromos volna.

A vasuti összeköttetés akképpen van tervezve, hogy a m. államvasutak részére pályavárható egy vágányelágazást létesítenének. Az állomás a zsidó temető határában létesítendő.

Mindkét területre nézve egy választásról elhelyezési tervet készítet a középítési hivatal igazgatója.

A Csepel-szigeten csupa önálló, egymástól elkülönített szállásoportok volnának, melyek 4 kat. holdnál nem nagyobbak és egymástól 30 méter távolságra vannak. Minden szálláson 2—3 lezáruló hely van tervezve elkülönített fűtőszókkal, szerszám tárákkal s egyéb felszerelvényekkel. Minden szállástelepek külön vasuti rakodója van és sorszállásokkal is közvetlen hozzáférhető. Minden telepből egész vasuti kocsik is szállhatók. Egy-egy telepen 3500 db. szertes helyezhető el s így az egész telep 105,000 darab szertes fogadhat be. Tervezve vannak központi kezelési épület, hivatalnok lakóháza, szolga- és munkáslakások, állatorvosi épület, raktár és géptelepek, megfigyelő és vezérlő állások 6000 szertes számára külön vasuti összeköttetéssel, a soroksári Dunagát mentén külön vasuti rakodó az esetleg majdan vizitron érkező szállítmányok lerakására.

A Rákoskeresztúri dűlőben tervezett elhelyezésnél hasonló irányelvek szolgáltak alapul. Befogadó képessége körülbelül olyan, mint a csepel-szigetie.

Összehasonlítva a két szóban forgó terület előnyeit s hátrányait, lehetetlen nem helyesebbnek az építési hivatal álláspontját, amely egész határozottsággal a Csepelszigetet jelöli ki megfelelőbbnek is, a költségkülönbözést e két terület karbahozálatánál oly telemes, hogy a rákoskeresztúri dűlőben levő területet szemintünk végleg számításon kívül kell hagyni. Míg ugyanis a költségelőirányzatban a Csepelszigeten végrehajtandó földmunkálatok, utépítés, csatornázás, vízvezeték, világítás, vasutösszeköttetés létesítési munkálataktól s az egész terület telekértékét beletérve 4.682.650 frt van megállapítva, addig a rákoskeresztúri dűlőben levő területen végrehajtandó ugyanezen munkálatok s telekértékét 7.098.340 frt van praalimálva, vagyis 2.416,160 frtal több, mint az előbbinél.

Abban az esetben, ha a rákoskeresztúri terület előnyökkel bírna, hogy ezek érdekében kivánatos volna oly nagy anyagú áldozat meghozatala, a mely csaknem a harmadfél millió forintot közelíti meg, az esetben az illetékes körorök bizonyára nem riadnának vissza még líz áldozatoktól sem, de mi azt hisszük, erre még csak gondolni sem érdemes, ha az építési hivatal által benyújtott tervezeteket összehasonlítjuk. Egy előnye van ugyanis a rákoskeresztúri dűlőben levő területnek, az hogy nagyobb; de ha tekintetbe vesszük, hogy a tervezet szerint a Csepelszigeten 105 ezer darab szertes helyezhető el, akkor ez az előny is semmivé törpül, mert ez a szám minden körülmények között több mint elegendő az ez irányban támasztott igények kielégítésére. De van azért egy igen nagy

hátránya az előbbi területnek, az hogy közlekezés temető van; már csak e szempontból sem alkalmas tehát e terület a szóban forgó célra.

Ha ellenben azon előnyöket vizsgáljuk, amelyet a Csepelsziget nyújt, úgy feltétlenül ezt a helyet kell előfordunk a felállítandó új sertesházaló számára. Legnagyobb előnye, hogy teljesen izolálva van, előnyösen vízelvezethető, csatormázható és a vasuti hálózatnál nagyobb nehézség nélkül összekapcsolható. Mind oly előnyök, amelyek egy vagy hízaló telepről elsősorban kívánalmakat képeznek.

A magunk részéről kívánatosnak kell jelezniük, hogy a bizottság partólalag terjeszkezzel a javaslatot a tanácsosh, melytől viszont elvárjuk, hogy úgy érdekeljen tőle telthető előfogmozdítani a terv realizálását. Természetes, hogy miután ezen új hízalótelep országos érdekeket van hivatal előmozdítani, a kormány anyagi hozzájárulása és támogatása nélkülözhetetlen s nem kételedünk benne, hogy azt meg is fogja adni.

Tudjuk, hogy Kőbánya kihelyeztetése egy nagy érdekesportot érint közeli s egyáltalán nem csodáljuk, hogy azok mindent elkövetnek a status quo ante fenntartása érdekében. De viszont az sem szenved kétség, hogy az országos érdek előbbre való az övéknél s azt alá kell rendelniük emennek.

Minden telét magát e világon s a mi évekkel vagy évtizedekkel előbb teljesen megfelelő hivatásának, az idővel előlív s czedjät többé betölteni nem képes. Így van ez Kőbányával is. Hogy egy hasonlatot éljünk; olyan a kőbányai telep ma, mint egy régi, roskadozó épület, a melyet földozgatnak, földozgatnak, emitt megátogatnak, amott új falat állítanak belé, de mindezzel nem tehetik az ócska épület moderné s előbbutóló könnytelen átadni sorsának. Szakasztott ilyen a kőbányai telep; a multban talán megfelelő hivatásának, de ma már túlélté magát; ásathatnak ott is csatornák, taloraztatják az egyes szállástelepeket, földozhatják, földozhatják minden oldalon, de azért modern teletté semmiféle költséggel át nem fogják át alakítani. Hát csak földozgassák addig, a míg az új telep elkészül, mert addig szükség van reája, azután pedig engedjék át sorsának: az anyesszenky Pál.

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Rovatvezető: Monostori Károly.

Mi a teendő a juhászat terén.

II.

Az összes gazdasági termékek között a gyapjúnak van a legnagyobb eladási terület; korlátlan eltarthatósága, kapcsolatban a kedvező viszonyra, mely terjedelmé, sulya és értéke között fenforog, mindentűn versenyképesnek teszik, holott a juh egyéb terményeinek, a tejnek és husnak

eladhatási területe — ez anyagok nehezségére isközött eltarthatása és szállítási nehézsége — szűkebb körökön közé van szorítva. S még e körülmények is mindenképp éreztetővé válik a tengertulaj országoknak konkurrencziája, toktelebített fogalmi eszközök folytán.

A szobahozott kérdés megoldásánál nyilvános esik még a serpenyőbe a gazdasági üzemek milyensége, mert ahhoz képest, hogy intenzív vagy extenzív üzemelésről a gazdálkodóshoz, vagy gyárhoz berendezések és vitések az állattenyésztés is. Hát betérjes gazdálkodás ott javait, ahol a telek és termeltár drága, a pénz olcsó, s ahol munkások minden időben rendelkezésre áll. Az intenzív gazdálkodásban minden alkalmas talaj azonnal felmérésről felhasználható termény, vagy gyári feloldozásra jó produktum előállításra viték. Kényes és állattenyésztés ritka esetben, állattartás azonban (pl. hizlalás, tejgazdáság) annál gyarabban üzemel.

Az extenzív üzemű gazdálkodás ellenkezőleg ott indokolt, a hol a telek és talaj olcsó, a pénz drága s a munkások szűken értek. Tehát a legelő, a legelőterület, a legelőterületek, tavók fölött, könnyű talaj vidékeken, melyeken északeletti Németországban is számos vannak. Ily viszonyok között van igazán helyén az állattenyésztés, mely az azonnal e nem adható növényi terményeknek az állatok után való értékesítését is egyrészmind a munka megtakarítását teszi lehetővé.

Ily helyeken a talajnak csak egy, rendszerint kisebb része munkáltatja meg, nagyobb része legelőképpen tartós és könnyen szállítható produktumok t. i. gyapjú és sovány állat előállítására használtatik fel s így értékesítettik.

Végre legyen szabad a figyelmet arra felhívni, hogy valamint a szeretlen gép a legnagyobb munkaerőt abban a munkában fejt ki, a melynek véghez vitelére tulajdonképpen szerkeszteték, azoképpen minden által teljes és magasfokú természetességű, csak azon egyetlen irányban fejhet ki, a melyre tenyésztését s tipálattát, köveztéképpen megállapították. Ez természetesen a kiértékelt takarmányt felvevő gyapjas juh kiváló produkciójává soha sem lehet.

Ezen előrehozott alaptételek és tények elfoglaltan méltatása mellett már most nem lesz nehéz minden adott esetben aziránt tisztába jönni, hogy hol és mily terjedelemben indokolt manapság a juhártás és illetőleg a juhtenyésztés. Általában a következők vehetők irányadóknak:

1. Minél kedvezőlenebb a forgalmi körülmények s minél gyérebb és szegényebb a népesség, annál kevésbé nélkülözhető a juh a gazdálkodásban.

2. Minél szegényebb, szárazabb, könnyebb a talaj, annál nélkülözhetetlenebb annak kihasználására a juh s annál kevésbé pótolható az szarvasmarha által. Még a nedvesdubb, de hideg és szegény talajon is csak részben helyettesítheti a marha a juhot, így esetben a juhuzott.

3. Minden, bizonyos mértékig extenzív gazdálkodásban a juhtenyésztés egyike a legfontosabb ágazatoknak, sőt azt mondhatni, hogy többé-kevésbé egyenesen nélkülözhetetlen ágazat az, s még intenzív gazdálkodásban is pl. a juh hizlalás sokszor indokoltnak tűnik fel, ha tekintetbe vesszük, hogy így körülmények között nagyobb mennyiségű, különösen pedig a juh által jól értékesíthető száraz hulladékok kihasználásáról van szó.

4. Hogy itt vagy amott mily terjedelemben üzemel a juhártás, az csak az egyes adott viszony és körülmény alapján ítéltethető meg, de irányadó az a megdöntetlen tény, hogy minél kedvezőbb az arány áll fenn az

egyres üzemek között s ezek egymást minél jobban kiegészítik és támogatják, annál biztosabb és állandóbb jövedelmre lehet számítani. Minden gazdasági organizációhoz szabály kellene, hogy legyen a lehető több irányú produkció, szabály kellene legyen, hogy mindent egy kártyára ne tegyünk fel.

Arra a kérdésre, hogy milyen tenyészirányt kövessünk, szintén általánosságban a következők mondhatók:

1. Minél kedvezőlenebbek a forgalmi viszonyok a mindkét irányú fekszésű és piacok, annál indokoltabb gyapjára dolgozni; ellenben a husterelés ott méltánodó figyelemre, a hol a közelben (mint pl. Franciaország és Angolországban, de nem Németországban s Magyarországon sem) juhust kedvelő s azt még is főző népesség van, vagy a hol az ilyen fogyasztási központok könnyen és gyorsan elérhetőek és biztos, nem erősen hullamzó árakat helyeznek kilátásba.

2. A hol száraz, rövid szalu, tavál fekvő legelők, kevés értékű, kemény, terimis takarmányok használndók ki s ott, a hol időnkint takarmánykészítés is mutatkozik szokott, a finom gyapjas mernő javait, névvaló dolozásnak a legelőterületi kevés juhuzott electoral, mint erőteljesebben közelebb fekvő a mondott legelő s minél egyenletesebben lehet az állatok takarmányozni, annál inkább előtérbe léphet a gyapjú mennyiségére való törekvés mellett a huszprodukcióra való törekvés, vagyis annál inkább indokoltá válik a nagy gyapjuhozamú mernő juhuk a a természetes félsz gyapjas juhuk a tartása; míg végre nehéz, nedvesebb talajokon és illetőleg gazdagabb takarmányon a husz juh javait, mely itt már a marhában is konkurrens lehet.

Bővebb taglalásba bocsátkozni a felett, hogy ezen irányok közül hol, melyik s mily terjedelemben követessék s hogy melyik juhajtás választassék, azt hiszem, ezáltalán dolgot volna, a mennyiben az elhatározás az egyes adott esetben sokféle körülménytől, így pl. a klimatikus viszonytól, kereskedelmi körülménytől stb., sőt személyes magánköri körülményektől is függ; bármily irányban, terjedelemben és bárhol üzemel a juhártás, a természet félsz gyapjas juhuk a tartása, illetőleg jövedelmének, sikeresnek az is csak akkor bizonyos, ha az ember kedvelő, ügyeszerettel s teljes tudással üzi; mindaddig pedig, míg az, a mit jelenleg ilyen sokszor és sok helyen, csak szükséges rossznak tartatik s a miatt anyaggy mellékesen, ügyeszerettel, figyelem és érdeklődés nélkül folytatatik, kielégítő jövedelmet nem hajt, megelégedést nem kelthet.

Fordítsunk hát mindenütt ott, a hol a gazdasági viszonyok megengedik, megint több gondot és fáradságot a nemes gyapjú termesztésre, mely évszázadokon keresztül annyira pénzt hozott s oly szép hírnevet szerzett nekünk. Ez különösen északeletti Németország mezőgazdaságára az kétségtelenül mindig hatalmas lesz és sokáig az is marad.

Az egykor kivivott „arany gyapjút” megtartani, bizonyára érdemes, közönséggel megosztani. Ez különösen északeletti Németország mezőgazdaságára az kétségtelenül mindig hatalmas lesz és sokáig az is marad.

Behmer e cikkéhez ugyancsak a J. L. Z. 57. számában egy K. M. jegyű író a következőket fűzi: „A juhártás a legelőterületen és hosszabb időn át csak a jutalmára gazda képes olajnövényeket termelni, mert ezek hulladékaik legjobban a juh értékesíti s a jutárgyára legjobb így körülmények között az előkészítő trágyázásra, mivel az olajnövények az így

hulladékok után nyert trágya iránt leghaladatosabbak. De másfelől erre irányított gazdag almózis esetén minden egyes juh évről-évre netto egy szekerű jó istálló-trágyát ad azon trágyán kívül, mely legelőn elhullatgattik általa. Harmadik sorban az évenként 25 cm. vastag földréteggel való alapalmózis a juhállatokban kitűnő kompozitot szolgáltat. Melyet az alom kihordása után a letarolt kaszáló javítására igen jól fel lehet használni.

Mindezeket Dr. Rodiezky előfirtint közleményeinek tartalmával összevetve kétségtelennek látszik, hogy a juhtenyésztés jövője felé hazánkban és másutt is végele kétségbeesni nem indokolt, sőt hogy némely körülmények és viszonyok kellő méltatásával és kihasználásával oly üzemeknek mutatkozik a juhtenyésztés, amelyeket általában nagy hiba volna, de sőt kiválgálni, hogy bizonyos körülmények között attól elállani — ha csak jól feljogott érdekeink ellen nem akarunk eszeledni — nem is lehet.

A mondatokból aztán mint véros fonál ri ki a nemeds és kevésbé nemes gyapjára való dolozásnak a keseggett volta egy, hogy aki alfgolattalanul pillant a boló az állattenyésztés, s épp úgy veti át össze a gyakorlatban látható körülmények között attól elállani — ha csak jól feljogott érdekeink ellen nem akarunk eszeledni — nem is lehet.

En aláírom.

Monostori Károly.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

A burgonyakiemelő-géppróba gépei.

Mikor az O. M. G. E. a f. é. tavaszán a burgonyavető, illetve áltető géppróbat s ennek folytatásaképp mult hó 25. és 26-án a burgonyakiemelő-géppróbat rendezte, módot akart nyujtani a gazdákzótósnégek, hogy a burgonyatermesztés két fő momentumát, a vetést és kieszedést az e célra készült modern gépekkel végezze a gazdákzótósnégek megismeresse, s azok közül a legjobbakat ilyenformán tágab körben ismérteljege. Célját azonban nem érthette el teljesen, mert a próbákban bemutatott gépek egyike sem végezte feladatát oly tökéletesen, hogy ezen az alapon egyetlen vagy másikat teljesen megfelelő és minden körülmények közt jól alkalmazható gép gyanánt ajánlani lehetne.

Jelen sorok ezéjla a próbán részvett burgonyakiemelő-gépek szerkezetét ismertetni s egyuttal a „Köztelek” m. hó 30-iki (79) számában megjelent s tárggya vonatkozó bírálatbízottizást, egyköztövényű bővebben megvilágítja. A verseny célja a próbán részvett burgonyakiemelő-gépek két csoportra osztható szerkezetük szerint és pedig burgonyakiszédő (arató) gépekre és burgonyakiszédő ekékre.

A burgonyakiszédő-gépek általában azon elv szerint szerkesztették, hogy a burgonyafészeket a gép szatározása vagy kapája felémelt megvilágítja, a földet elválasztva és ezen földdel együtt felémelt fészekből a szatározás mögött forgó kieszédő-karok a burgonyát kikaparják s egyuttal oldalt kidobják. Hogy a burgonyagumók a földtől jobban elválasztassanak és nagyon messze el ne dobassanak, a forgó karok elé a legtöbb így burgonyakiszédő gépekben a földet vagy gerelybe van alkalmazva, mely a gumókat visszatartja, míg a föld annak nyilvánlan átcsik. A kieszédőkarok forgását a gép főtengelyére és a forgókarok közös tengelyére ékelt tárcsák és kupos fogaskerekek eszközlik.

Ezen általános szerkezeti elm ismertetése alapján áttekinthetünk az egyes gépek szerkezeteinek részletes ismertetésére.

A Scholtz C. A. féle burgonyakiemelő gép, mint ez az 221. és 222. ábrából látható, áll a föntgyelre szerelt hájtóműből, mely burkolattal van körülvéve, továbbá a kiemelő szántó vasból és a forgó kiszedő ka-

sabban megtartás és erősebb támaszt kapjanak, minden karnak megfelelően a tárcsán mélyedés, illetve vályu (horony) van hagyva, melybe a kar vége beül.

Ugyancsak a gép keretére van erősitve két csavar segélyével a gömbölyi vasból készült λ tartókar, mely az a szántóvas tartja. E kar tulajdonképpen kétkaru

221. ábra. Scholtz-féle burgonyakiemelő-gép (hátsónézet.)

rókból. A 221. ábrát tekintve látjuk, hogy a föntgyelvre a gép vaskeretén kívül egy-egy bordázott illetve fogas talpu — az ábrán „Arbeits-Räder”-el jelölve — u. n. munkakerekek van lazán felhúva. Mindegyik munkakerek egy-egy kiemelővel kapcsolva áll, mely a tengelyre mereven erősített különleges kapaszokkál s így a kerék forgása által forgásba hozatik a tengely is. E különleges, illetve kapaszokkál kiakasztható, hogy a gép esetleg drossen is járasson, illetve járás közben a kiszedő karok ne forogjanak. E munkakerekeken kívül felhúzható még a tengely két végére egy-egy sima talpu u. n. járó, illetve szállítókerék is, — az ábrán „Transport-Räder”-el jelölve — mely nagyobb átmérőjű lévén a munkakerekénél, a gép szállításkor ezen kerekeken gördül. Munkánál, illetve munka alót a szállítókerékek lovátolnak. E szállítókerékek azonban nem okvetlen szükségesek, mert éppen ott, hol e gépeket leginkább használják — Felsőmagyarországon — általában az a szokás, hogy a gépet a munka színhelyére szekéren viszik ki, miután a fogatos erőnek ugys ki kell menni s így a gép ára a két szállító kerék híján 10 forinttal olcsóbb.

A föntgyelen látjuk — a gép középtől jobbra — a föntgyelvre mereven rákölt oldalt fogazott nagy fogaskereket, melynek fogkoszorújához a d tengely végére ékelt kupos fogaskerek kapcsolódik s így módon a föntgyel forgását átadja a kiszedő tengelynek. A d tengelyre, mely a gép vaskeretéből két helyen van beágyazva, van ráhúva a kiszedő karokat tartó e ontóvas-tárcsa, mely a tengely végére a lazán felhúzott kétfogatás g kiemelő áll. A e tárcsát a d tengelyen ék tartja helyzetében, melynek megmozgatása után a tárcsa a tengelyen előrébb vagy hátrább toltathó s ujbl rögzíthető. Ezen e tárcsán vannak, mint a 221. ábrán látható, a kiszedő e karok sugár-szerűen elhelyezve csavarok segélyével meg erősitve. Hogy e karok helyzetüket bizo-

emélyű, mely h pontja körül elfordulhat, mely elfordulásával az a szántóvas mélyebb vagy eséklyebb járása szabályoztathik.

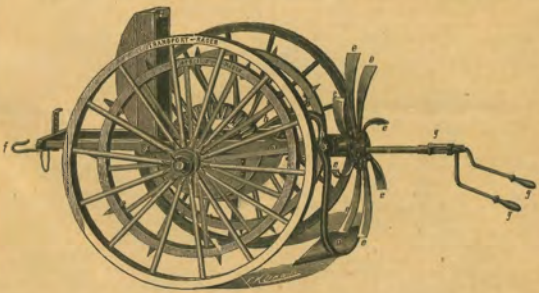
A mélyebb vagy eséklyebb szántás olyképp érthetik el, hogy a h tartókar végét a b csavar segélyével a tartókaron átnyúló csavarorsón feljebb vagy lejjebb állítják. Ha a kar végét b -nél magasabbra veszik, akkor az a szántóvas mélyebbre süllyd s viszont.

állítás nem szabható meg így a papiroson, mert azt az adott viszonyok állapítják meg. Minél gazdaságosabb a burgonya vagy minél erősebbek annak földfelveti szártrészei, annál tovább állítandók a kiszedő karok a szántóvas-tól s viszont. A gép keretének elején van végre az állítható vonókézik, melynek segélyével némi gyakorlat után elérhető az, hogy a gép mindig a helyes irányban, soron működjön, illetve járasson.

A 221. ábrán a g karok úgy állanak, mint azok a munka közben lenni szoktak, mert a karok így állásnál a szántóvasat könnyebben lehet belenyomni a talajba; mikor azonban a gépet kiemeli a karják — pl. a barázda, illetve a sor végén — akkor a fogatnyuk ellenkező irányban azaz felfelé fordítandók, mert így könnyebben esik az emelés.

A gép vontatására (lévén annak vonó-erősségsége a verseny alkalmával 260 kg) elegendő négy ökör, vagy a mi még jobb, négy ló. Minél gyorsabban halad a gép, annál jobb munkát végez. Maga a gép munkája oly módon történik, hogy a géppel rámenve a burgonyatáblára, úgy kell azt beirányítani, hogy a szántás pontosan a burgonyasor felé essék. Ezután leeresztve a szántóvasat, a gép előrehaladtával az a burgonyafészkek alá nyul, azokat földdel együtt felemeli; a burgonya és föld a szántóvason hátracsuszlik. A szántóvas mögött forgó kiszedő karok e keveréket szétszórják oly formán, hogy a földet szétkavarják, oldalt kidobják s e kidobásnál a burgonyagumók megszabadulnak a földtől és az oldalt eldobott föld tetőjére hullanak, honnan könnyen összegzedhetők.

A gép járását, illetve a kiszedés irányát változtatni lehet a szerint, a mint a burgonyatábla szélesebb vagy keskenyebb. Ha a tábla keskeny, akkor legelőszelűbb a géppel a középső barázdán megindulni, mikor a gép — mely rendszeren jobb oldalra működik — következő vagyis legközelebbi jobboldali barázdát behányja ugyan földdel s burgonyával, de ez nem baj, mert a burgonyát felszedve a behányt barázdát meg lehet azért látni s már most a gép erről a földet a már kiszedett barázdára fogja szórni

222. ábra. Scholtz-féle burgonyakiszedő-gép (oldalnézet.)

Természetes dolog, hogy ez az állítás esak korlátozott határok közt lehetséges.

Ha azonban a szántóvas állását változtatják, ugyanakkor a kiszedő karok állását is megfelelően kell megváltoztatni, a közös tartó tárcsának előre vagy hátra toltásával, míg pedig oly módon, hogy az e kiszedő karok közül azok, melyek éppen akkor alul vannak, végeikkel a szántóvasotl mintegy 25 cm. távra álljanak. Egyébiránt ez az

s ezután minden menetnél a föld már kiszedett területre hull. Ilyen formán tehát a középtől a szélék felé kell dolgozni. A szélesebb burgonyatáblákon, különösen, ha a szomszédos földdarab is hozzátartozik, a munkát a szélső barázdán kezdik az egyik szélén s azután átmennek a géppel a másik szélső barázdára, melyről ismét visszamennek a szélső barázdára s ilyen formán a széletől a közép felé folytatódik a munka.

Ezen eljárásnak az az előnye, hogy a gép folyton dolgozhat, mert a helyes kézi munka beosztás mellett mindig győzni fogja 16—20 gyerek a gép után illetve előtte a burgonya kiszésését.

A gép munkabírása naponta 2—3 kat. hold közt változik. Ara Mathéozson, szállító kerekek nélkül 110 frt, szállító kerekekkel 120 frt.

A Clayton és Schulteworth-féle javított „Hanson” rendszert burgonyakiemelő-gép szerkezete általában megegyezik a Scholtz-féle burgonyakiemelő-gép szerkezetével. Mint a 223. és 224. ábrák mutatják, gépnél is a vaskeretbe ágyalt főtegelvényen van a két bordázott talpu fogaskerék, melyeknek ágyán rugóval lezorított záró kúlnes szolgál a tengely forgásba hozásához. A hajtómű szintén megegyez az előbbi gép hajtóművével, a monnyiben ez is a főtegelvény levő oldalt fogazott nagy fogaskerékből s a vele kapcsolatban levő s a kiszéső forgókörök tengelyére ékelt kupos fogaskerékből áll.

Helyesebb elrendezést mutat azonban a forgó karok vagy kiszésővillák szerkezete, azoknak ferdesítési módja s végre a szántóvas ferdesítései s annak állíthatósága. A forgó karok ugyanis nem öntöttvas tárcsára vannak rögzítve, hanem azok oly módon vannak egy kútnes ágyba (koldókba) beillesztve, mint a keréknek a küllők. Az így maga átmondó csavarokkal van összerterva. Ilyenformán a forgó karok illetve kiszésővillák biztos és erős támaszpont nyerne az agyban s mintán azok kovácsolt vasból készültek, mindenesetre szilárdabbak, tartósabbak s a

lesz előkészítve, hogy a korék bordái fölé csavarral összehuzható talp-abroncsot tesznek, melyet munka előtt — a esavart megasztatva — a kerekekről könnyen le lehet venni. A gép árjegyzéki ára Budapesten 155 forint, munkabírása a 2—3 kat. hold naponta.

A Carow-féle burgonyakiemelő-gép szintén ugyanazon elven készült mint az előbbi kettő, de ennél a szántóvaskiemelő-készüléken kívül még egy emelőszerkezet láthatunk — 225. ábra — mely arra szolgál, hogy a gép munkatésben is gyorsabban s könnyebben kiemelhető legyen, különösen a barázdák végén és a fordulósoknál. A gép vaskeretére van ágyazva a fogaskerékkel ellátott főtegelvény, melynek két végén a záró-külnesekkel ellátott bordázott talpu járókerekek láthatók. A kiszéső karok közös ágyba vannak beerősítve oly módon körülbelül, mint a Clayton & Schulteworth-féle gépnél

225. ábra. Clayton és Schulteworth „Hanson” nevű burgonyakiemelő-gépe (szállításra felszerelve).

224. ábra. Clayton és Schulteworth „Hanson” nevű burgonyakiemelő gépe, (munkára felszerelve).

kültségek iránt ellentétlőbbak lesznek, mint a Scholtz-féle gép forgó karjai.

A szántóvas állíthatóságát rendkívül megkönnyíti az egyszerű emeltyűs állító szerkezet, melynek emeltyűdjére a gép keretére rögzített fogás szögmetrű segélyléc bármely pontban rögzíthető s így a szántóvas állása egy kézifogással még munka közben is változtatható. A szántóvasat tartó kovácsolt vasain is mindenesetre biztosabb és erősebb támaszpontok át a szántóvasnak, mint a Scholtz-féle gép gömbölyű szántóvas-tartója.

E gépen még a forgó karok mellett láthatjuk a szétrálasztó rácsot, melynek nyílásait át a felemelt föld átsejtik, míg a burgonya a rács pályáiba ütközik, közelebb hull le.

A récs elhajlása a függőleges állásból bizonyos határok közt változtatható.

A gép keretének előreszín levő befogó készülék egy a mely járat valamint az oldalhúzás szerint beállítható.

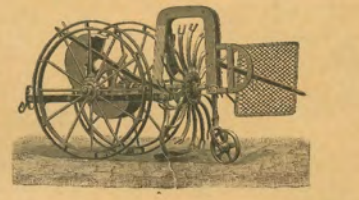
Vonóerősükséglet (a versenyen 255 kg.) négy ökor vagy négy ló. Itt is ugyanaz áll a munkára nézve, mint a Scholtz-féle gépnél, t. i. minél gyorsabban halad a gép, annál jobb munkát végez. E gépnél szállító kerekek nincsenek, hanem — mint az a 223. ábrán látható — a szállításra oly módon

visszamarad. E rosta is különböző elhajlások szerint állítható korlátolt határokat közt.

A gép vonóerősükséglete (verseny alkalmával 525 kg.) négy ló vagy négy ökor; munkabírása 2—3 kat. hold. Ara a különböző szerelvények szerint: 1-6 számú 12 karu, lövőtatásra berendezve, rosta nélkül 135 frt, 1-6 számú 10 karu, ökörvonótatásra berendezve, rosta nélkül 140 frt, II-ik számú 16 karu, lövőtatásra berendezve, rosta nélkül 140 frt, II-ik számú 14 karu, ökörvonótatásra berendezve, rosta nélkül 145 frt, rosta nélkül 10 frt. Kapható Fehér Miklós gépgyárában Budapesten.

E három gép képviselése a versenyen a tulajdonképeni burgonyakiszéső illetve kiemelő-gépek. Ezenkívül a Bächer Rudolf-féle ekogár két burgonyakiszéső-ekét mutatott be, melyek szerkezeti leírása a következő.

A 226. ábrán látható egyszerű burgonyakiszéső-ek szerkezete áll a gerendélyből s az arra erősített veltásvégű szántóvasból. A versenyen a gerendély alá egyszerű taligaszereket is volt szerelve, mely azonban csekély állíthatósága miatt nem bizonyult célszerűnek. Az eke munkája abban áll, hogy a szántóvas a burgonyasoron végig mozogva a fészkek alá nyúl, azokat földestől felemeli s mikor a kormánylemest helyettesítő veltás része jut, a föld a velták ágya közt kihull, míg a nagyből burgonyagumók a barázdák szélére hullnak le. Az eke vonóerősükséglete két ló, vagy két ökor; munkabírása $\frac{3}{4}$ -1 kat. hold, ára 28 frt taligával együtt. Mivel ez eket

225. ábra. Carow-féle burgonyakiemelő-gép (szállításra felszerelve).

látjuk, mindenesetre jobban, mint a Scholtz-féle gépnél. E forgó karok felett látjuk a második kiemelő-készülék kettős sínvasból készült kengyelét átnyulni, melynek folytatásának képezi a földre leérő mankóskerék. E kerék rendeltetése a tulajdonképeni működő szerkezet — szántóvasat és kiszésővillákat felemelni, mikor nem akarjuk a gépet dolgoztatni, vagy pedig a szerkezetet munkába beállítani. Ezt olyformán érik el, hogy a mankóskerék a kengyelle erősített félvén átnyúl emelőkar segélyével mélyebbre vagy magasabbra állítják s annak helyzetét az emelőkaron és félvén átdugott zárószeggel rögzítik.

A mankóskerékhez azonkívül egy kormányzó rud is való — mely a 225. ábrán nincsen feltüntetve — s mely arra való, hogy munkatésben a gép járásakor a munkás ezzel a kerekekkel mindig helyes állásban tarthassa s azt félreacsuzni vagy fordulni ne engedje. Van azonkívül a gép keretén a járókerekek mellett egy-egy támaszpont is ferdesítési, melyeket akkor használunk, mikor a kerekekre a szállító-abroncsokat tesszük fel vagy veszik le. E rudakkal támasztják alá a kerekeket ilyenkor. Végül a forgó karok mellett oldalt látható a választó illetve burgonyafogó rosta, melynek nyílásait át a föld átsejt, de a burgonya

pontosan s a szükséglet szerint beállítani bajos és mert járása sem teljesen nyugodt s biztos, azonkívül könnyen eltömődik az eketést és gerendély közt léte s így az eke vagy felemelkedik, vagy egyáltalán nem dolgozhat, nem lehet tökéletes eszköznek mondani.

A 227. ábrán látható burgonyakiszéső-eké már inkább megfelelő eljárást s ekkor használt mind mellett bizonyára jobb eredmények érhetőek el, mint az előbbivel. Az eke vasból és acézből készülő oly módon van szerkesztve, mint az általánosan ismert Sack-ekék, de az eketést helyett a féltásvégű burgonyakiszéső-eké van a gerendélyen s a csorostyát pedig egy jobboldalra fordított hártóvas pótolja, mely előtt még a gerendélyen egy baloldali fél hajló sarlakulca hártóvas van erősítve. E két szerelvény olyképpen működik, hogy az eke haladtával a hártóvas balfél oldalra a burgonya szárrészeit s esetleg a gatz míg a hártóvas megzajtja a földet s burgonyafészket s ugyanekkor a gumók legnagyobb részét át is választja a szárrészekről, melyeket jobb oldalra kidönt, úgy hogy a tulajdonképeni kiszéső eketéstnek már csak a burgonyát kell kiemelni az át a földet elválasztani.

Az eke állását a sorban a 228. ábra

mutatja, melyből az első vizelt munka-folyamat könnyebben megérthető. Hogy pedig maga az eketett ne billenessen egy-hamar fölfelé, az eketalapján a talphoz oszappalag erősített koromnyelven, inkább sarkanyit látható, melynek alsó vége beléveg a barázda fenekén a földre, s így az eketett függélyes állását segíti biztosítani. Az ábrákon külön vésett 6 áru száronak kisebb gumója burgonyagyantát nyertő alkalmasz. Hogy a burgonyagumók a kiemelés után újra össze ne keveredjenek a földdel, a mi homokos talajban hamar megcsúsz, lehet az oko oszú talpára meg két hártó vasat erősíteni, mint az a 229. ábrán látható. Az oko talpája a rendes övezetékkel ellátott állhatatáig, melynek segítségével az ekét tetszés szerint be lehet állítani.

Ez az oko megfelelő vezetés mellett esetleg jó szolgálatokat tehet s a burgonyarantásnál előnyösen lesz alkalmazható. Munkabírása 0,75–1 kat. hold, vonóerő-

mondható valami zseniális találmányuk, mert azaz a bállítást, nyomást, nélyekes, de bizonyos mértékben nem is tökéletes. A csavaroknál tartott szántóvas kar azonkivül feleslegesen erős és éppen ezért meredeek állású; ha hátrafelé ivben jobban behajolna, jóval gyengébb kar is megfelelné s ez a gépnek kedvezőbb alakot is adna.

A kiesző karok megerősítése a közös koldókán határozottan rossz, dacára, hogy a jelenvolt, felvidéki gazdák — kik e gépet már hosszú idő óta ismerik és használják — általában úgy nyilatkoztak, hogy a karok ritkán törnek. Ez azonban nem elég bizonyíték arra, hogy erősebb ellentállást le tudnak egrőzni, sőt ha az erősítő csavarok megizulnak — a mi a rázkódásnál állt éppen nem lehetetlen — maga a koldók is, mivel vékony, és gyenge, eltörik.

A Clayton & Schuttleworth-féle gépnél az anyag és kivitelt ellen kifogást emelni nem lehet. Ez a gyár gépeinél már általánosan elismert jó tulajdonság. De viszont itt a

az arányoson, ilyenkorán első sorban is nem az érdem elismerését jelelni hanem azt, hogy a gyárost a gépén észlelt hibák és hiányok kijavítására, gépének tökéletesítésére bízta.

Az OMGE-nek köszönettel tartozhatnak a gazdák, hogy e kérdés megvilágításához a verseny rendezésével hozzájárult s hogy e versenyen nem láthatott a közönség sok újat és tökéleteset, az nem az OMGE-n mul, hanem azon, hogy e téren még mindig csak a kezdet elején van a gazdasági gépészet.

Ifj. Spornz Pál.

EZREDEVSÉ KIÁLLÍTÁS.

Czukuripari kiállítás.

A Czukuripar a szesz- és malomipar mellett egyike Magyarországnak legfejlettebb iparának. A magyar czukorgyárosok egyesü-

228. ábra. Baehér Rudolf-féle egyszerű burgonyakisántó-oko.

227. ábra. Baehér Rudolf-féle egytelmes burgonyakisántó-oko oldalnézetben.

szelelete 2 ökor vagy 2 ló, ára 1650 ft. Kaplható a Baehér Rudolf-féle ekogár rakárában (Budapest, vizes-kövt. 78).

Ezekben ismertetett a burgonyakiemelő megmutatásán résztvevő gépek szerkezetét. Most még csak néhány gép a verseny, illetve bemutatás erkölcsi sikeréről s eredményéről.

Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy az a terület, melyen a versenyző gépek dol-

verseny alatt azt lehetett tapasztalni, hogy nem volt képes a gép a burgonyát úgy kiemelni, mint azt versenyfőnökösi tetteik. A kiesző karok lassan forgaták — mi az átverésnél könnyen kijavítható — néhánykor megtörtént, hogy a gép járókerékem nem forgatott, de csuszak a földön, mi a hatjómű nehézségszerűen, vagy esetleg újból csak a kiesző karok lassu forgásának tulajdonítják. Az mindenesetre kétségtelen — s ebben igaz van Niek Ede jur-isának, hogy a Clayton & Schuttleworth-féle gép tartósabb s erősebb, mint a Scholtz-féle.

A Carow-féle gép, ha csupán a végzett munka után itélünk meg, első helyen állhatna. De a jó munkán kívül alig lehetett más előnyös tulajdonságát felfedezni rajta. Az időmunkán s jórészt felesleges kiemelő készülék a gép súlyát nagyban növelte s így természetesen a vonóerősükségletet is fokozta; igaz, hogy ezzel a kezelhetőséget kényelmesebbé tette. A gép nagy súlyát azzal okadatlani, hogy ez szükséges arra, hogy a gép illeszkedjen a szántóvas biztosabban járjon a mélyességben megmaradjan, nem elégé érhető. Ha a mélyeséget szabályozó készülék jó, akkor a mélyjárás is biztos; felesleges tehát azt holt súlyllyal is biztosítani. Egyébiránt a kiemelő szerkezettel a gép súlypontja is magasabb helyre került, miáltal a gép biztos járása van veszélyeztetve, mely kitűnt akkor, mikor a gép a verseny alkalmával egy ízben — a vonóállatok félrehúzásánál — felbillent. Erre ugyan az lehet mondanunk, hogy a gépnek is földül pedig az erősebb is igaz! De a szénészékér még is csak könnyebben dől fel, mint az üres.

Mivel azonban a jur ítéletének más alapja nem volt, csakis a versenyen észlelt tapasztalatok, mást nem tehetett, minthogy egybevettette és összehasonlította a gépek előnyös és hátrányos tulajdonságait s a melyiknél a többség véleménye szerint a legtöbb jó tulajdonságot talált, azt tette első helyre.

Igy került a Scholtz-féle gép előre, dacára, hogy ennek is vannak hibái.

Lehet, ha a verseny más helyen, más körülmények közt tartaték meg, az eredmény is másként alakulna. Az az első díj,

lete iparkodott is ezen fejlett iparhoz méltó kiállítást létrehozni, a mi teljesen sikerült is s a magyar czukorgyárosok kollektív kiállítás egyike a legszebbben és leginformatívabban összedolított csoportnak.

A Quittner építész által tervezett pavillon már kívülül elárulja, hogy mily célzóra épült. A pavillonba belépve, a kupola alatt egy igen szép kivitelt, a mezőgazdaságot jelképező munkágyárnak szobrán látjuk, a kik felett egy géniusz lebeg s az intenzív gazdálkodás jelűlül balkezeben czukor-

229. ábra. Ekotestek a Baehér Rudolf-féle egytelmes burgonyakisántó-okéhoz.

répat, jobbkézében pedig Fortuna bőség-szaruját tartja. Az oszloposportálat felett látjuk a herkulusi alakok által tartott földgömböt, mint a kereskedelem jelképét. A szoborsorpot tulajdonán és e körül vannak elhelyezve a különböző czukortermekek, a mint azok a kereskedelembe hozhatók. A kupolateremtől jobbra és balra nyúló szárny-épületekben találjuk a czukorgyárak kisebb-több mintáit és rajzait, a statisztikai kimutatásokat stb.

A kupolaterem falán lévő körkép a czukorgyártás teljes menetét — kezdve a répa bevermelésétől a kész czukor előállításáig — tünteti fel. A gyártás egyes fázisait a körkép alatt lévő magyarzó szöveg röviden és világosan mondja el. A fal körül elhelyezett állványokon pedig a gyártás menetének megfelelő nyersanyagok kész-és melléktermények láthatók. Ugyancsak a kupolateremtől látjuk a répa feljlesztését feltűntető rajzokat, továbbá a kész czukor, valamint annak egyes részei, így a levél, gyökér stb. fejlődését feltűntető grafikonokat. A terem egy félkörben látható egy teljesen berendezett mintalaboratórium, magában foglalván az összes a czukorgyártás nyers és kész anyagának, valamint a mellékterményeknek vizsgálathoz szükséges anyagok eszközeit.

226. ábra. Baehér Rudolf-féle egytelmes burgonyakisántó-oko oldalnézetben.

goztak, építséggel nem volt e célzóra alkalmas. Mint a jurj jegyzőkönyvében olvasható a burgonyakisántó-gépek számára megkivánt előmunkákat, nevezetesen a kellő mély szántó, az egyenes sorok hiánya a hanyagul megművelt gazos terület a burgonyakisántó-gépek munkáját rendkívül megnehezítette s azoknak előnyös tulajdonságai nem érvényesülhettek kellően". Így körülmények közt önként érlelődik, hogy a géppel való burgonyakisántás nagyon is kétes eredményt mutathatott fel. De nemcsak ez okozta azt, hogy a jelenvolt érdeklődők nem elégedhettek meg a látottakkal, hanem okozta az is, hogy a gépekkel teljesen gyakorlatlan munkások és a géphez nem szokott igaz-örök dolgoztak. Nagyon természetesen tehát, hogy a munka sem lehetett rendes.

Ez okozta aztán azt, hogy a jur véleménye megoszlott s mindhárom burgonyakisántó-gépek akadtak pártolói. Tényleg azonban úgy állt a dolog, hogy tulajdonképpen mindegyik gépen lehetett kifogásolni valót találni. Így pl. a Scholtz-féle gépnél a szántóvas állhatósága építséggel nem

Rendkívül érdekesek a statisztikai adatok, amelyek a pavillon balszárnyában részben táblázatokban, részben fényképekben, valamint közzétek is az ezekből helyezett pénzdarabok által vannak feltüntetve. Ezen statisztikai adatok részben az egész világ, részben Ausztria-Magyarország, legközelebb részben azonban Magyarország czukoriparára vonatkoznak. Lássuk ezek közül az érdekesebbeket. Egy táblázat a világ czukortermelését tünteti fel 1894-95-ben. E szerint a czukortermelés volt: az európai államokban körülbelül 47 millió tonna, a tengerentúli államokban mintegy 3 1/2 millió tonna. Az európai államok közül 1894/5-ben előállított: Németország 1,850,000, Ausztria 910,000, Franciaország 800,000, Oroszország 625,000, Belgium 240,000, Magyarország 190,000, Hollandia 75,000, a többi államok 150,000 tonnát; vagyis tehát Magyarország az európai államok között a 6-ik helyet foglalja el. Egy másik grafikon az egyes európai államok czukorlogozását tünteti fel 1881-1890 és 1890-1895-ig.

Ezen adatok szerint Magyarország a nyolcadik helyen áll 1881-1890. években 0/40, 1890-1895 években 0/76 millió q fogasztással.

A világ czukorforgalmát feltüntető táblázatból kitűnik, hogy Magyarorszába 1881-1890-ben évenként még mintegy 0/2 millió q czukrot hoztak be, míg 1890-95-ben már évenként 0/3 millió q-t kivitték. A kivitel volt:

	finomított	nyers czukor q-ban	összesen
1888/89-ben	130.000	25.000	155.000
1888/90 "	150.000	30.000	180.000
1890/91 "	180.000	17.000	350.000
1891/92 "	160.000	165.000	325.000
1892/93-ban	170.000	180.000	350.000
1893/94-ban	190.000	220.000	410.000

vagyis tehát a czukorkivitel 1893/94-ben majdnem háromszorosa volt az 1888/89-ben kivitt mennyiségnek. Az Ausztria-Magyarországból 1894-ben kivitt czukor értéke 73/4 millió forint, 1895-ben 6/0 millió forintot tett ki.

Egy másik táblázat a czukorárak ingadozását mutatja 1855-1895-ig. Ezen kimutatás szerint a czukorárak 1855-16 1895-ig hanyatlottak; mert még pl. 1855/56-ban a raffinadért q-ként 86 forint fizettek, addig 1895-ben csak 28 forint. A czukorárak állandó hanyatlását tünteti fel azon kimutatás is, a mely elénk tárja, hogy a vevő a 1/2 frtért mennyi czukrot kapott. E szerint míg pl. 1855-60-ban 1 frtért 1/35 kg. finomított, és 2/80 kg. nyers czukrot lehetett kapni, addig 1890-95-ben már 2/90 kg. finomított és 6/25 kg. nyers czukrot adtak.

Egy további kimutatás egy q finomított czukor előállításai költségét tünteti fel. E szerint az előállítás költségei voltak:

1888/90-ben	36	frt 50 kr.
1890/1-ben	32	" 50 "
1891/2-ban	32	" 50 "
1892/3-ban	36	" 50 "
1893/4-ben	39	" 50 "
1894/5-ben	29	" 50 "

Az 1894/5. évi 29 forintnyi előállításai költségéből esik: a felhasznált répa értékére 32% = 9 frt 02 kr, a nyers czukor előállításai költségére 13% = 3 frt 48 kr, a finomításra 17% = 5 frt 50 kr, s végül adódó 38% = 11 frt.

Egy további táblázat a czukoradót tünteti fel 1868-1894-ig. E szerint a czukoradó 1868-ban még csak 0/9 millió frt volt, míg 1894-ben már 5/4 millió frt-át emelkedett. Ezenkívül az államnak 1894-ben a czukorlogozásból adóhó 2/8 millió frt bevétele volt.

Lapunk igen tisztelt olvasóit talán legjobban fogja érdekelni azon kimutatás, amely

a répatermelőnek a magyar czukorgyárak által kifűzettel összegeket tünteti fel. Ezen kimutatásból ugyanis öröndetes fejlődését látjuk a répa-répatermelőnek. Míg ugyanis 1867/68-ban csak 821,473 forint fizettek ki a gyárk a beszállított czukorrépáért, addig ezen összeg 1894-95-ben már megfizereződött, t. l. 8.809,286 frta emelkedett.

Hogy a czukorgyárak által beváltott répamennyiségből mennyi esett a nagy és kistermelőkre, az szintén egy kimutatás tünteti fel. E szerint a 1894/95-ben a répa összesen: 3.777.201 q. Ezen répamennyiséget termelték: nagytermelő (10 holdon felül) 553-an (3/56%) kistermelő (10 holdon alul) 14/960 em. (96/44%). 1894/5-ben termeltetett 10.480.587 q répa és pedig 2080 (6/70%) nagy és 29,389 (33/30%) kistermelő által. A czukorgyárak által kifűzettel munkabérek összege volt 1897/98-ban 154,791 forint, 1894/5-ben 1.627.855 frt.

Igen érdekesek és a répatermelőket öröndetes fejlődésüket mutatják azok a grafikonok is, melyek a czukorrépa átlagos hozamát s a czukorrépával bevett területeket tüntetik fel. Ezekből látható, hogy pl. 1894/45-megyeiben az átlagtermés 12 cseper 50 s 9 megyében 50-75 q, 16 megyében 75-100 q és 10 megyében 100-139/1 q volt. A répával bevett terület 1894-ben legnagyobb volt Nyitra megyében 7/38%.

A két mellékszárnyban találjuk a sárvári, marosvásárhelyi és szerencsi czukorgyárak mintáját. Különösen érdekes ezek közül a sárvári czukorgyár mintája, a mely nemcsak az egész gyártelvet tünteti fel, hanem a gyár belső berendezését is láttatni enged. A szerencsi czukorgyár belső berendezése fényképekben van feltüntetve. Ezen gyárban a Steffen-féle kiválasztó eljárás az alkalmazásban. Az eljárást a 42 db üvegben elhelyezett anyagok tüntetik fel. A бүki czukorgyárban alkalmazott Riedinger-féle szabadalmazott répausztató-telep szintén mintában van feltüntetve.

A falakon láthatók a magyarországi és pedig a nagyzečni, csinfalvi, pelföldi, felszarlasi, magyalfalvi, nagy-tapolcsányi, botfalusi, szerencsi, nagyszombatli, ácsi, sárvári, hatvani, diószegi, nagysurányi, oroszaki, kaposvári és mezőhegyesi czukorgyárak leírásai képei.

A jobboldali szárnyban találjuk a 65 répa-féleségnek természetű mintáját, továbbá a gyárakban és ritkábban előforduló répatortulatokat természetuen papírosanyagból utánozva. Itt látjuk a Proskovtói által készített répavázat, a kereskedelmi czukrok gyűjteményét, a melasse földolgozását stb.

Nem akarom itt tárgyalni, hogy a répa-czukoriparban mint Magyarországban, hanem öszekötöttesben áll a mezőgazdasággal, minthogy ez amugy is ismeretes dolog. Csak annyit említek fel, hogy a répatermelőnek köszönhetően azt, hogy nálunk ma már oly sok intenzíven vezetett gazdaság van; a czukorrépatermelés felkarolása folytán terjedt el nálunk a gőzök és műtrágyák alkalmazása. A czukorgyárakról a kapcsolatos gazdaságok voltak azok, a melyeket nálunk elsősorban intenzíven kezdték kezelni, épp ezért a legnagyobb elismerés illel meg a magyar czukorgyárakok egyesületét, hogy kollektív kiállításukban nemcsak a czukorgyártási technikáját, hanem két czukorgyár mintagazdaságát is bemutatják. Ez a díjszeg, továbbá a бүki, csinfalvi, kaposfalvi és nagyzečni egyesült czukorgyárak gazdasága.

A díszegi czukor- és szeszgyár részvénytársaság kiállított különféle gabonaneuemet, különböző czukorrépamagvakat stb. A bejárat előtt látjuk a díszegi gyár által készített répamagvető-gépet. A kiállításban látjuk a czukorgyár hisztóriáinak mintáját, hízók és igás állatok fényképeit

stb. Legérdekesebb s a gazdákat leginkább érdeklik azonban azok a statisztikai kimutatások, a melyek a terméshozamokra, takarmányozásra, hízásra, gőzöke művelésre vonatkoznak.

A díszegi czukorgyár gazdaságában az átlaghozam volt 25 év alatt (1870-1895) 1200 □ öles holdon:

buza 6/55 q, répa 7/63 q, rozsa 4/23 q, zab 4/66 q, árpamag, 5/26 q, zér 94/43 q.
Legnagyobb területen természetesen a czukorrépa termeltetett. 1870-1895-ig czukorrépával be volt vetve 58,812,915 hold, vagyis évenként 2,352,612 hold, a termés-hozam összesen kitett 5,617,952/19 q-t.
A répa termelési költségét a következők voltak:

	holdanként	100 kg répaéra (c 1200 csa)
talajművelés	8/79 frt	9/26 kr
vetés	3/01 "	3/14 "
vetőmag	4/01 "	4/27 "
ápolás	13/35 "	13/97 "
kiszedés és bevermelés	11/31 "	11/84 "
műtrágyázás	10/98 "	11/49 "
szállítás	11/49 "	12/55 "
hasznból	9/48 "	10/40 "
Összesen	73/37 "	76/92 "

Ilyen érdekesek azok a kimutatások, a melyek a gőzök munkatéményét, munkaköltségét tárják elénk. A 3-ik számú gőzökéről szóló kimutatás 12 évről (1883-1895) a kompond gőzökéről 4 évről (1891-1895) szól. E szerint a 3-ik számú gőzök munkatéménye volt:

évenkénti munkanapok	83/30	64/38	12/25	129/91
évenkénti munkatémény hold-dakban (1200 □)	118287	1669105	696736	8552138
naponkénti munkatémény hold-dakban (12 □ 0/3)	22356	251120	551162	—

A munkabérek 1200 □-ölenként volt:

	munkabérek napra	műtrágya napra	szőlőszőlő napra	szőlőszőlő napra	szőlőszőlő napra	szőlőszőlő napra	szőlőszőlő napra
fogatós erő	10/33	0/46	0/40	0/18	—	—	—
szón	32/95	1/47	1/27	0/68	—	—	—
javítás	31/63	1/42	1/22	0/56	—	—	—
munkabér	14/50	0/65	0/56	0/26	—	—	—
anyag	3/00	0/13	0/11	0/06	—	—	—
Összesen	92/41	4/14	3/56	1/64	—	—	—

A kompond gőzök munkatéménye volt:

	műly szőlő szántásánál	összesen
évenkénti munkanapok	54-	52/56 106/56
évenkénti munkatémény hold-dakban	1252/377	1283/760 2535/1137
naponkénti munkatémény hold-dakban	24/505	25/744 —

A munkabérek 1200 □ ölenként volt:

	1 munkabérek napra	műly szőlő szántásánál	szőlőszőlő napra	szőlőszőlő napra	szőlőszőlő napra
fogatós erő	8/24	0/35	0/34	—	—
szón	26/40	1/15	1/08	—	—
javítás	25/74	1/11	1/05	—	—
munkabér	13/54	0/58	0/55	—	—
anyag	2/90	0/12	0/12	—	—
Összesen	76/91	3/31	3/14	—	—

A fentebbi számításban az amortizáció, kamat és kisebb kiadások ninesnek számításba véve.

A hízalási adatok szerint 1875—1895 éveken átlagos beállítás volt 2329 darab, a 401/3 kg. elősúlyval. A hízalás befejezésével 24 hét elteltével az állásnyul. Kített 5429 kgot, tehát a súlyszaporulat a hízalási idő alatt volt: 140/9 kg. egy napra és egy darabra 0888 kg. 100 kg. elősúlyra egy hétre 1401 kg.

A buki, esinfalvi, felszerfalusi és nagyeczeni egyesült czukorgyárak kiállításában látjuk a czukorgyárak gazdaságainak tulajdonait, a ezeknek mechanikai és kémiai elemzését; továbbá üvegekben különböző mezőgazdasági terményeket, igaz és tejelő marha fotografált stb. Itt látjuk a buki czukorgyár 150 darab hízás berendezést installálóának, és egy patjánának mintáját és végül a gazdaságok statisztikai kimutatásait.

A czukoriparban alkalmazott gépekre az ezredes állkálitáson nem találtam. Ez sajnosan mutatja azt, hogy e tekintetben még teljesen a külföldre vannak utunk. Már pedig valószínű, hogy ott, a hol oly fejlett czukoripar van, mint nálunk, egy olyan gyárnak a felállításra, a mely czukorgyári gépek készítésével foglalkozna, kifizetné magát, s a gépekre kiadott nagy összeg idebent maradna. 53

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

Egy újabb eljárás a melasse elerjesztésénél.

Ha a czukorledeket gyárilag szeszé akarjuk átalakítani, úgy azt, hogy alkalikus vegyhatása megszüntetessék, illetve, hogy az savanyú vegyhatásánál viljón, valamely savval meg kell savanyítani. Erre való leginkább a só- és kénsav, az utóbbit különösen olcsóbb voltánál fogva használják. Ezen savak alkalmazásánál azonban különböző hátrányok járnak így:

1. Ha a melasselesők hamuszírrá dolgoztatik fel, úgy a nyers hamuszírban a só- illetve a kénsav alkalmazása folytán a chlor és kénsav vegyületek mennyisége szaporodik.

2. A melasseban lévő sólomsavanyú sók egyrésze a savak által felbontható sólomsavra, a mely az erjedésre károsan hat.

Az újabb a gyakorlatba E. de Cuyper által bevezetett eljárás ezúljá, a szervesen savakat szerves savakkal helyettesíteni, a minék az lenne az előnye, hogy a melasse feldolgozása jóval olcsóbb válnék, másrészt azonban a sólomsav képződésnek is eleje vődnék. Erre a célra igen alkalmas a tőzögzben lévő ulmínsav, a mely a melasse kellő savanyítását is megadja.

Az eljárás a következő: A melassét egy bizonyos czukortartalomra vízzel felhígítjuk, s aztután kellő mennyiségű tőzögzet keverjük. A keverés melegen vagy hidegen is eszközölhető, ha a tőzög a hígított melasséval bizonyos ideig állt, úgy a száradt rézek a folyadéktól elválasztanak.

A tőzögzrel való keverés folytán a melasse nagy változott meg, hogy kiejrésztése teljesen alkalmas. A folyadék savanyú s a tőzögzben lévő ulmínsav a czukornak egy részét már invertálta. Ezután a folyadéktól kellő sűrűségre hozva, elosztóval keverik, s minden sav hozzáadására nélkül kierjesztik.

A kísérletek azt igazolják, hogy az így kezelt melasse igen könnyen kierjed még

akkor is, ha az oldat koncentráltabb volt, mint az ásványi savakkal kezelt lenni szokott. Sőt ezen eljárás 'szegélyével még a nehezen erjedő melasse is könnyen kierjeszthető.

Ezen eljárás előnyei tehát a következők: 1. Könnyebb, egyszerűsebb kierjedés, 2. tisztább termék, 3. nagyobb szesznyerjedés, 4. a moslék feldolgozásánál a nyert hamuszírban több szénasavó.

Ezen eljárás a német birodalomba szabadalmazva van. Z. Zs.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

319. sz. kérdés. Az idei tengeriszar termésemet a zöld takarmányoknál szokásos módon szombolyáni óhajtanám; tisztellett kérem, lehet-e azt észszerűen eszközölni és kifizetési-e a szombolyázás a reá fordított költségek?

Továbbá kérek arról is szives felvilágosítást, vajjon a tengeri székosok feltöltöttségé, avagy a sima kapál'sis előnyösebb-e? Nevezetesen a sima kapál'sisnál a tengeri szék, a széklet és zivatarok káros hatásainak nagyobb mértékben van-e kitéve, mint a feltöltöttségű?

Pa.-Bélahalma. K. J.

320. sz. kérdés. Mintegy 15 hold fele őszű búknyúr, föle őszű borsó takarmányvetésem van, mely rendkívül kövér s máris meg van dülve (szepthelt 1. vetés). Kérem tudatni, hogy fagy beálltával szarvasmarha vagy birkával legeltethetem-e, vagy leskal'tassam-e? ezen takarmányvetést. A talaj kötött homok.

Téth. L. A.

321. kérdés. Mennyibe kerül f. méterje a kátrányos fedőpapírnak, helyesebbé mennyibe kerül egy 100 méter tető befedése s hol lehet a kátrányos fedőpapírt legutányosabbban beszerezni?

Cs.-Csány. K. L.

322. kérdés. A majorjainkban lévő épületek, olyannyira tele vannak patkányokkal, hogy minden ohető illetve elrigható anyagot elpusztítanak. Már arzenát, foszfort megkiserletem, de csak egyszer eszik belőle egy néhány és habár többféleépp adattam, mindamellet csak nagyon kevés hull el. Mit kellene használnom, hogy ezen rendkívül kártékony állatoktól megszabaduljak.

Pa.-Kozma. F. B.

Feleletek.

A tengeriszar szombolyázása.

Felelet a 319. sz. kérdésre. Gróf Szapáry Gyula „Szalók-Taskonyi” gazdaságánál a tengeriszar már évek óta a legjobb eredményrel szombolyázzák.

Bök Bertalan uradalmi tisztartó szives értesítésére folytán az ott divó eljárás a következőkben ismertetem:

A szombolyai kazel 4 méter széles, 20—24 méter hosszú s legalább 3 méter magasságú rakaták össze a következők: egy 60—80 cm. vastag szalmakoszorúval véteik körül azért, mert különben a kazal külső szélén hamar romlik. A kukoricaszarít szekszáktalanul rakják a kazalba, jó erősen s egyenesleten megtaposva és pedig a kukorica törése alkalimával azonnal, lehetőleg

rövid idő alatt. A kazal tetején a kukoricaszár koporsó módjára rakaták össze s egy 60—80 cm. vastag földréteggel takartatik le, mely földtakarón az lepedés után képződő repedések kiegyenlítettnek annyiszor, a híznyuszó kiképzés, azért, nehogy az eszvíz a kazalba hatolhasson.

Az ily módon elottt kukoricaszár megpulis a barnás szint vész fel; megromláznak, ha csak az esz kezétil nem áztatja, kiképi ninesen és három hónap múlva már etethető. Az állatok szekszáktól állapotban kapják.

A különbség a szombolyázott és a közönségesen kupba vagy kazalba rakat száraz között feltűnő: előbbi esetben megbarbulva teljesen felpulis s igen jó takarmányt ád, utóbbi esetben pedig nedves időben össze-rohad, a száraz létit fagy s szelek által pedig a kapok külső része annyira kiszárad s megaszaladik, hogy alig birnak valami értékel. Ezen körülmény birta nevezett tisztartót arra, hogy a tengeriszar már néhány év óta csakis szombolyai módon rakatja össze.

A második kérdésre, a tengeri feltöltött vagy sima művelésre nézve megjegyzem, hogy a tengeri sima művelése hazánkban is mind-jóban terjed, mert tagadhatatlan, hogy sima művelés esetén a talaj nem szárad ki oly gyorsan, a mi hazai klimatikus viszonyainkat tekintve rendkívül fontos. Feltevé, hogy a tengeriföldet őszszel mlyén szántják meg, a szél sem fog a tengeriben nagyobb károkat okozni, mint arról több alloldi gazdaságban alkalom volt meggyőződni. Megjegyzem azonban, hogy a tengeri sima művelése csak azon esetben lesz hasznosható, ha a feltöltötés helyett kellőképpen kapálunk, nem pedig, hogy a sima művelést olyformán magyarázzuk, hogy a feltöltötést el-hagyva, a kapálást megtakarítjuk. Eppen azért sima művelést, elsősorban is a hízalag (saját nyáron) kezelt tengeriföldeken alkalmazhatjuk, harmados vagy feles tengeriföldeken nagy ellenőrzést igényel. K. K.

Felelet a 320. számú kérdésre. A rendkívül buja, máris megdülő rózsaes borsót ő székos búknyúr, most őszszel megskalálni helyes lesz, mert a hódokaró alatt nagyresze ki fog pilláni. Megjegyzem, hogy az őszű kaszálás alkalimával, lehetőleg magasan vágjuk a takarmányt, vagyis magasan kaszáljunk, ellenkező esetben tavasszal megkésik fejlődésében s nem nyérünk korai takarmányt. Az idei kedvező időben, a korai zöld-takarmányok mind rendkívül buján fejlődtek. 54

Kátrányos fedőpapírtokre.

Felelet a 321. számú kérdésre. Kátrányos fedőpapír eladásával foglalkozó kereskedést vagy gyárat majd minden nagyobb városban találhat. Czegekét elvöltn nem ajánlhatatunk, mert ha ismörünk is egy-két jó nevű gyárat, nincs kétség, hogy épp oly jó minőségű gyártmányt ugyanazon sz árón más, előttünk ismeretlen cég is szállít. Ez okból csakis tájékozatlansul tudatjuk, hogy pl. a fővárosi Aszfalt- s kátrány-gyárak, mint Biehn János (IX. Ferencz-kört 46. sz.), Fischer és Heidelberg (V. Arány-János-utca 25. sz.), Pósnansky és Krelltől stb. az L. minőségű kátrányos fedőlemez 10 méter széles s 100 méter hosszú tekerekében négyzet-méterenként 22—26 krét a II. minőségű 18—20 krét a III. élt 15—16 krét szállítják.

Mivel 1 m² tető befedésre a kátrányos lemezen kívül még 10 méter szegélylemez 05 kr, 60 db aprózog (ezre 50 kr) 03 kr, 1/2 kg. vegyilég tiszta kátrány 03 kr, 11 m.

háromszögű lécz 05 kr, munká 10 kr szükséges, a teljesen kész fedőhéj költsége a 20—26 mm. vastag bedeszkázson kívül 48—50 krra, azaz együtt pedig átlag 95—100 krra rughat.

Patkányirtás.

Felét a 322-ik kérdésre. Előre becsát-hatjuk, hogy mindent ott, ahol roszga építéstelek, faházak, zárt csatornák stb. vannak, azok nehezen megközelíthők, kitűnő tartózkodási és szaporodási helyet képeznek a patkányok számára s ily körülmények között azoknak irtása jóval nehezebb.

Hogy kérdéstevő a különben biztosan ható arzenikum és illótelj foszfór után nem sok eredményt látott, valószínűleg onnan van, hogy nem járt el az alkalmazásban elég „ravaszággal”.

A patkányoknál ravasz állatokkal lévő dolgunk, nem elég a mérget egyszerre elűbük szórni, hanem bizonyos „fogásokhoz” kell nyulniuk.

A legjobbnak bizonyult „fogás” abban áll, hogy előbb egy bizonyos helyre odaszórtatjuk a patkányokat pl. a következőképpen.

Oly helyeken, ahol más állatok nem járhatnak, felszórunk vékony réteget száraz homokot, s erre ráültünk egészésség, édes szorbokból készített kukoricazárát, de lehetőleg csak annyit, amennyit egy napra elégnek gondolunk. Ezt mindig egy és ugyanazon esti órában egy héten keresztül ismétjük. Ekkor a darabhoz hozzánkérül 1/3-ad résznyi arzenikumot s azt szórjuk fel az eddigreleg nagyobb adagban. A rendszer által a rendszer helyre eszorgott patkányok e mérget darát is egy fogják fölenni, mint a nem mérget s egyszerre nagy számban fognak elpusztulni részint kinn, részint lyukakban.

Ez irtási művelet alatt, de természetesen mások is, szükséges minden más esetet távolartanunk tőlük.

Amennyiben azonban kérdésstevő eddigi baliskere után ez irtási formára el nem határozta magát, úgy készítsen 500 gramm zöld tengeri hagymaszelvékből, 400 gramm burgonya és 10 gramm buzaizsából ropogóval hozzáadásával tészta s abból labdasokat készítesse tette azokat a patkánylyukakba s illótelj az az buvóhelyekre, a hol e bestiak tartózkodnak, mert ezen szer is biztosan áll öket.

Sok száza menő deszór iratból itéve kitűnő patkányirtó szer a vasmuth-féle „scoulen” is, melyet Hamburgból hozhat meg. A szerhez kimerítő használati utasítás adatik.

Az egyenlő mennyiségben felszór gipsz és czukorpor is, mely semmi más állatnak nem árt, a patkányt és egeret állítólag biztosan öli. Nem sokba kerül, megjelte tehát esetleg ezt is próbálnia.

Végül a legkülönfélébb patkányoktól készülték, mint ilyen problematikus értékeiktől eltekintve feleltem, hogy vannak, a kik állítják, hogy oly helyeken, a hol bakkesze él, a patkány nem tartózkodik.

Részemről mint kipróbált dolgot, chelett inkább azt ajánlanám, hogy szerezzen és tanítson be kérdésstevő egy vagy két patkányfogó (ratlter) egeret. Ugyanis ha ily eb jelennappal résen van, s a patkányoktól fardhatatlanul üldözés fogja, csakhamar kivándorolnak azok s ilymgy a kedvük a visszatéréstől.

VEGYESEK.

Mai szünetünk tartalma:

Felügyeltesztés. 1569
Új szerzésiállat telep. *Jessenszky Pál.* 15 19

Állattenyésztés.

Mi a teendő a juhászati terén. 1580

Gazdasági gépészet.

A burgonyakemelő-géppróba gépei. *Iff. Spor-zon Zolt.* 1581

Eredetves kiállítás.

Czurokpori kiállítás. 1583

Gazdasági Ipar.

Egy újabb eljárás a melasse eleresztésénél. 1586

Levegőszekény. 1588

A tengeriszár szombolyzás. 1588

Kártyáns felőparji tetőkre. 1588

Patkányirtás. 1588

Vegetáció. 1587

A m-óvári gazd. akadémián köréből. — Gyógynövények értékesítése. — Szőlővesztés eljártás és ötványkészítő tetelek. — Vasúri rakodás közben megszkött állat által okozott olcsóvártelítési. — Állatfogalmunk a Balkán országokból. — A Vaskapucstóra vizezések felhasználása. A kazánrobánás gyökérélemezése. — Téli gazdasági nyelvények Nyírán. — A németországi gazdasági egyesület. — Állatgyógyászati értesítés. — Barmont- és tojaskivitel. — Ausztrália hasznos új felkötés. — Pálinkamonopolium Oroszországban. — Nyereszéküldemények kedvezményes szállítása. 1588

Kereskedelem, tözde. 1589

Budapesti gabonafüzde. — Szeszüzet. — Műtrágyák. — Elemizetkek a budapesti helyüzletben. — Budapesti lakmánygyártás. — Alkalmazások. — Budapesti szarómarhájár. — Bécsi vágyómarhájár. — Bécsi szerzésjár. — Bécsi szarómarhájár. — Bécsi juhászjár. 1570

A m-óvári gazd. akadémia köréből. A magyar-óvári gazdasági akadémia hallgatók „Gazdasági Egylete” f. hó 20-án tartotta alakuló közgyűlését. A gyűlés tárgyát az egyleti tisztviselő megválasztása képezte. Az egylet tiszteletbeli elnökét *Hensch* Árpád akadémiai tanár, elnökét *Schulpe* Alföld akad. hallgató, főjegyzőjét *Vot* Ottó akad. hallgató választották meg. A tisztartó a következő akad. hallgatókból választották meg: péntáros *Gaszner* Béla, gazda *Kéty* Árpád, ellenőr *Unger* Arthur, aljegyző *Beretis* János, algazda *Szöllös* Andor, Brokzottsági tagok: *Kubinyi* Mihály, *Broks* Ferenc, *Bury* Ferenc, *Koós* Gyula, *Gula* Frigyes, *Isztváry* Ferenc és *Papp* Elemer akad. hallgatók.

Gyógynövények értékesítése. A *Közlelek* 82. számában közölték a földművelésügyi miniszter azon leiratát, a melyben a gyógynövények vételével vagy feldolgozásával foglalkozó cézgek neveit közölte a gazdaságközösséggel azon czélból, hogy ez által a gyógynövényeket termelő gazdákközösségnek természeténél értékesítési megkönyvének. E naptólban ismét több ily megkönyvő cézget nevet közölte a földművelésügyi miniszter az OMGE-vel; ezeket az alábbiakban soroljuk fel: *Hamburgban* Hasche & Woeghe, H. Worlée & Comp., Jul. Grosmann, Tesdorpf Gebr., N. Braudt & Tiemann Nachf., Becker & Fränke Nachf., Deppermann & Thiel, Sandberg & Schneidewind, Schütz & Co. Flohr & Hertz Nachf., Elmberg Gebrüder, H. L. Mühlte & Co., Walsöe & Hagen, Schöder & Krämer, Lipmann & Geppken, *Halle* a. S. C. Cäsar & Loretz, Wilhelm Katho. *Hannoverben*. Rump & Lehnrs, Nenners & Schmit, Gebrüder Bengoa. *Braunschweigban*. Diedrich Buschmann, Wilhelm Kahler. *Kiöben* Ivers & Freese. *Renaburgban* Paul Entz. Együttal a kieli cs. és kir. konzulátus jelentése alapján

közírhre teszi a miniszter, hogy az Ivers & Freese céz Kieblen az osztrák-magyar monarchiában már e tekintetben összeköttetésekkel bír — s hogy a gyógynövényekkel való kereskedés Németországban első sorban Leipzig, Dresden és Benában másodsorban Hamburg és Hannoverben üzetik nagyobb mértékben.

Szőlővesztés-szaporító és ötványkészítő tetelek. A filoxera által elpusztított szőlők felújításáról szóló 1896. V. t.-cz. végrehajtása során a földművelésügyi miniszter hirdetését becsátott ki, a melylyel azokat a vállalkozókat, a kik a megállított feltételekkel s a körülírt általani segély igénybe vételével mellettszőlőgyártással kereskedelmi üzletra készíteni hajlandók, felszólította, hogy arra vonatkozó ajánlataikat a kitűzött határidőig — október 31-ig — hozzá nyújtsák be. Tekintve, hogy az utóbbi időben a közönség érdeklődését a választási mozgalom költötte le s ily a szóba levő hirdetés szélesebb körök figyelmét nem elegendően kikerülte, a földművelésügyi miniszter, nohogy a jelezett határidőt önhíjdjukon kívül esetleg elmulasztó vállalkozók az ajánlatvesz lehetősegből kihasználassanak, az ajánlatok benyújtására megszabott határidőt meghosszabbította november 15-ig.

Vasúti rakodás közben megszkött állat által okozott eleresztésellenlés. Érdemes eset fölött írtam négyreben a bécsi legfelsőbb törvényszék. Közülük az esetet annyival inkább, mert hasonló ügyek mindánk is napirenden vannak s ezek megoldásánál az alább közlendők esetleg tájékoztatást szolgálhatnak. Az eset maga a következő: Egy vasúti állomáson ökrök rakodása alkalmával azok egyike megdvalván megszkött s egy munkást, ki a vasutestnen dolgozott, halálosan megsebesített. Az övezgy a maga és kiskorok gyermekek nevében az illető vasúti igazgatóságtól szavatossági törvény alapján a bécsi cs. kir. kereskedelmi törvényszékkel beperelte. A törvényszék magát illetéketlennek jelentette ki, oly megokolással, mely a panaszos érdemleges elutasítását tartalmazza. Az 1869 március 5-iki szavatossági törvény ugyancsak csak akkor alkalmazható, ha egy gőzüzemi vasúti vállalat foglalmában valamely esemény folytán ember halála vagy sérülése következett be. „Vasúti forgalom” kifejezés alatt pedig csak olyan ültészekeszerítetők, a melyek a vasúti üzemnek a gőz alkalmazásával járó különös veszedelemével közvetlenül vagy közvetve összefüggenek. Sem az állat megszköése, sem a panaszos férőnek megsérülése azonban nem a vonat mozgásán vagy a vasúti üzemlyet közönségre való nyitva következtet be, már pedig csakis a feltételek által lenne a kereskedelmi törvényszék illetékes. Ezt az ítéletet a cs. k. legfelsőbb törvényszék indokainál fogva megserősítette.

Állatfogalmunk a Balkán országokból. A most megjelent statisztikai kimutatások szerint Magyarország állatfajta ma a Balkán országokból 1895-ben következőleg alakult: Szerbiából a behozatal volt 58,661 db ökrök 6,890 db írtékben, 95,894 db sertés 3,774,000 írt 5083 db tehén 325 ezer forint, 32,271 db juh és kecske 183 ezer írt 2057 db nyers juhbr 357 ezer írt és 365 db báránybr 16 ezer írt értéken. Romániából a behozatal volt 2580 db sertés 135 ezer írt, 1740 mm. bél és hólyag 133 ezer írt, 7067 db kecskebr 125 ezer írt, 365 mm. báránybr 3 ezer írt értéken, 95,894 db sertés 2581 db sertés 78 ezer 571 ökrök írt értéken. Mint a fenti számbókból látható az állatbehozatal a három nevezett országból ugyancsak tekintélyes mennyiséget tesz ki, ellenben kivételnek ezen országokba nagyon jelentéketlen. Románia eddig főként gabona-termelésünk terén okozott nagy konkurenciát.

zsiát, a mely mint a fenti adatokból kitűnik, nem kicsinylendő az állattenyésztés terén sem.

A Vaskaspertorna vízerőjének felhasználása. Egy vállalkozó lépecsket tett a magyar, román és szeb kormányánál az Alduna erős esésének turizmánuvek alkalmazásának útján villamos erőforrásra való felhasználásra nyerendő engedély iránt. Az ajánlattevő, ki e végbő Budapestben, továbbá Romániában és Szerbiában az illetékes helyeken már járt, kifejtette mérés terveit. A magyar helységek közül mindenkellőt Orsova válna bevándó az ipartelepek ama hálózatára, a mely a vízi erő segítségével természetesen lesz, továbbá a magyarországi felhasználási vízi erő alkalmazásával cement- és hordályok és különböz fapartelepek lehetnek felállítandók. A Vaskapu mellett a telep egylőre 10.000 lőerővel rendelkezik, a mi 30.000 lőerőig is fokozható volna. Turn-Severinben a vízi erőt elő villamos művekre akarnák felhasználni, a melyekkel hajóparthi gépeknek villamos világításának villamos vasutaknak üzemét látnák el.

A kazánbörök egy értelmezése. A német birodalmi belügyminiszternek meghívásából egy jeles szakfértárakból álló bizottság értekezletet tartott annak megállapítására végett, vajon mi értendő kazánbörök alatt? A következők értelmezésben állapodtak meg: Kazánböröknek van szó, ha a kazánnak falai a gőzözem következtében elő terjedelemben szétrátnak, hogy a gőz- és víznek kiáradása folytán a feszültség a kazánban belül és rögtönösen kiegyenlítődik. E szertől egy kazánbörök, melyek külső okokból következnek be (villámcsapás, épület beledőse) nem sorolandók a kazánbörökök közé.

Téli gazdasági tanfolyam Nyírtán. A II-ik nyitairi teli gazdasági tanfolyam a f. évi november hó 16-án kezdődik s a jövő évi február végéig tart. Felvételnék önálló földművelők bármely életkorban, továbbá olyan 17 éven túli fiatalemberek, kik előzőleg is földművelők voltak, nem különben azon jó magaviselelő emberek, kik gazdasági cseledek, kik munkaadók bérmezgádká s munkavezetőknek akarnak kiképzettetni. A tanítás teljesen gyakorlati irányú, mert csakis elő dolgot tanítanak, melyekre az életben minden gazdának szüksége van. A tanítás nyelve magyar, német és tél. Egy-egy tanuló havonként teljes ellátást, lakást, tanítást és összesen 12 frtot fizet, semmi más kiadás nincs. A tanfolyamra való felvételt véglet jelentkezhetni lehet október hó 24-ig a nyírtamegyei gazdasági egyesület titkári hivatalánál.

A magyar borokról a német természetvizsgálók és orvosok egyesületének I. évi szeptember hó 24-án hozta közzétett Frankfurtban tartott gyűlésén Dr. Bein német kemikus igen érdekes előadást tartott. Elsőben is ismertette a magyar szőlő és bormérés múltját, aztán rá tért a magyar bork előállításának ismertetésére. Előadó véleménye szerint a magyar bork készítésének követelt eljárás egészen természetsszerű s különösen az aszú bork készítését módjára előnyös ellenlőben áll a legtibő delvidéki bork előállítás módjával, a mennyiben a must sem besűrítve, sem pedig az erjedés természetessé lefolyása szezeszést által gátolva nem lesz. Dr. Bein már régebben foglalkozik a magyar bork chemiai elemzésével, s tapasztalati alapján egylőre azon eredményre jutott, hogy 1. a szőlő bork kifőrdéséből, 2. a fanyar magyar bork az er irányban Németországban elfogadott elvek alapján itélendő meg. Kivétel csak az alkohol és glicerin aránya képez, a mennyiben ez a magyar fanyar borknál 100:5-re is lemehek. 3. Azon bork, a melyek nem a tokaj-hegylajai kerülőben termeltek, s mégis

Tokaj" elnevezés alatt hoztatnak forgalomba, kifogásolandók, s a forgalomból kitiltandók. 4. Gyógy-bor (Mediceinal-Ungarwein) név alatt csakis tokaji aszút, vagy pedig oly aszút bort legyen szabad forgalomba hozni, a mely az aszuzsometnek fanyar borkal való kivonása és természetessé átérészést által állítandó elő, s a melyek a megfelelő koncentrázió mellett 0,4% hamu-, és 0,06 gr. foszfor-savval 100 cm³ borban többet nem igen tartalmaznak, különben pedig normális összetételiek. A gyógyborok czukrozása tiltandó. Dr. Bein előadása kapcsán Lohmann felmentette, miszerint az 6 tapaszlatára szerint a magyar bork húrmitásának nem a természetessé, hanem a magyarországi történelmi Dr. Kovatyn Tamás a m. óvári gazdasági akadémia tanára, a ki a gyűlésen szintén részt vett, csatlakozik Dr. Bein kifejtett nézetéhez.

A németországi gazdasági egyesület. A németországi számos tagu gazdasági egyesület elhatározta, hogy az általa évesen rendezett nagy kiállításoknál kiváló suly feltektesse a kiemelőadatok bemutatására. Erre nézve elvűl ténylezetek, hogy a kondíció nem jön figyelembe a bírálatnál, s a természetsszagnak nem való, tulságosan hízalt példányok a versenyből kizárassanak. Ténylezetek azt tekintik, a kinek az anyadtál a fogazatszer a tulajdonát képezte. Külön bizottság lett kiküldetve abból a célból, hogy tegyen beható kísérletet arra nézve, hogy mily sikerrel lehet a sával kezelte tözgezt felhasználni az emberi és állati ürületekben előforduló káros bacillusok megsemmisítésére.

Állategészségügyi értesítés. A földművelési miniszternek a márvízűs október hó 16-án ragadó állathetőségek állásáról október hó 21-én a következő kimutatást teszi közzé: Magyarország. I. Keleti márvízűs: Magyarország, Fiume és környéke, valamint Horvát-Szlavonország egész területe ez idő szert vésmentes. II. Lőfenne: öszs. 32 községben 55 udvar. III. Veszeggy: öszszen 11 községben 11 udvar. IV. Tóznagy: öszszen 4 községben: öszszen 97 községben 21 udvar. V. Ragadós szőlő-és körmőfűs: öszszen 1222 községben 12787 udvar. VI. Ragadós tüdőbő: öszszen 6 közs. 11 udvar. VII. Hmő: öszszen 5 községben 7 udvar. VIII. Tőpőszőbősség és az ivarszerzéken keletkező haldyagok kútl: öszszen 7 községben 110 udvarral. IX. Rük-kör: öszszen 43 községben 148 udvar. X. Sertőszőb: öszszen 224 községben 1647 udvar. XI. Bivaly: öszszen 7 község 9 udvar. XII. Sertőszőb: öszszen 1831 község, - udvar.

Baromfi- és tojaskivitelünk. Néhány év óta baromfitenyésztésünk örvendetes fellendülést tapasztalhatunk, amennyiben köznépkünk mind rendszeresebben kezdett szini mezőgazdaságunkra ezen mellékgyé, a melyből némely vidékeken nem kicsinylendő összegetek vetelek be. Sajnos azonban az, hogy e téren is nagyon érezhetően kezd válni az orosz verseny s 1894. év óta osztrák fogazsói piacainkon mindinkább tért szertől az oroszok produktuma. Különösen érezhető ez tojaskivitelünkön, amennyiben pl. 1895-ben négy millió rubelt meghaladó értékű tojástöbbletet vittek be Oroszországból Ausztriába, mint az előtte való évben s természetesen csaknem ugyanily arányban csökkent a mi kivitelünk Ausztriába. Ha p^o tekintetbe vesszük az alábbi adatokat

	1895	1894	1893	1892	1891
mértőszám	242,753	320,262	364,396	221,445	150,061
frt	8,739,000	11,529,000	9,869,000	9,965,000	8,104,000

akkor azt tapasztalhatjuk, hogy míg 91-61 94-ig bevitelünk Ausztriába folytonosan

emelkedett, addig a következő évben az írasi mérvén megcsappant a bevétel, a megcsökkenés értéke körülbelül 3,200,000 frtot képvisel; - vagyis Ausztria tőlünk most már sokkal kevesebbet árut importál, mint 1894-ben, amikor még az oroszországi tojásforgalom nem volt oly jelentékeny. A magyarországi tojásforgalmat csakközt 1894-61 évben 855-856 és pedig 8,656,000 frtről 7,904,000 frtra. Egylőre az ágytollak forgalma növekedett 4,469,000 frtről 4,806,000 frtra.

Ausztrália his és vaj kivitele. Ismeretes, hogy Ausztrália évenként mily nagy mennyiségű friss húst, nevezetesen ürühúst, azonfelül vajjal szállít Európába, mely ezeknek legnagyobb fogazsói piaczi London képez. A kivitelre szánt hús és vaj, hogy utközben a romlásból megóvjának, erősen lehűtött jégkamrákban szállítják. Legujabban azonban a vaj szállításánál és konzerválásánál egy egészen új eljárást követnek. Ugyanis a kivitelre szánt vajból nagy közekték készítenek, melyek oldalára üvegpalotkat présznek, a mi által a vajjal minőgy üveg-szekerényekbe kerülnek, a melyek a csomagolásgaterepára papírragasztják be, végre az egész kokcáká gipszzel öntik át, midáltal egy teljesen hermetikusan zárt burók képződik, a mely a vajat a megromlásról tökéletesen megóvjaa. Az ily módon csomagolt vaj, mely Viktoriából Londonban szállítva ott szándékosan még két héttig nem csomagolattól ki, a burók eltávolítása után jószágból semmit sem veszítve a friss vajjal csaknem teljesen egyenlő minőségűnek találattól. Ezen új csomagolási és konzerválási eljárás a jég-szekerényekbeni konzerválási módjával állítólag jóval előcsőb.

Pálinka monopólium Oroszországban. Az orosz pénzügyminiszter által két évvel ezelőt kezdeményezett nagy reform, mely szerint az állattenyésztés, a mezőgazdaság, a földművelés, mint orosz lapok írják, a legszembredeményeket hozza. A hivatalos jelentés azt mondja, hogy a közönség most sokkal kedvezőbben itéli meg a monopóliumot, mint kezdetben, habár nagyrészt meg elégedetlenek azzal, hogy a pálinka megdrágult, márszert azonban szívesen elismerik, hogy az ár emelkedéséből a közönség is részesedő lesz, a mely a dolgot felett gonddolozik is, tudja, hogy az újítás jónak sok jó eredményt szül, különösen az által, hogy sok könnyelmű embernek lehetelenné tette vagy mindenesetre megehoztette a pálinkának hittele való beszerését. Azelőtt a pálinkának egyuttal uszoris is volt és igen sok parasztszemből kértelenné volt utolsó ingóságait s zálogba tenni, ha egyhárból wutakat akart kapni.

Nyers szőlődemények kedvezményes szállítása. Kosztolányról (Drahóc nevű kitérő felrakott küldevények néve) Győrbe szállítandó mezőgazdasági szeszkeüdemények a rendes 100 k. államsvasutak igazgatósága a rendes 100 k.-kénti 46 kros díjtételből 12 krt kedvezményképpen leengedett.

Közvetlen áruforgalom Magyarország és Oltország között. A legutóbbi időben nagy lendülettel vett olasz-magyar áruforgalom további fejlesztése érdekében tárgyalások folynak a m. kir. államsvasutak és az olasz vasutak között oly célból, hogy az állami-vasutak segélyeztet Impresia Fiume-Venezia és Fiume-Ancona hajóinak igénybevételevel közvetlen díjszámbok létesítenek a jelenlegénél magyar és olasz vasut állomások között. Ezen forrásból a Fiume és Venezia való irányítása pedig az államsvasutak javaslata rázrat határozottól el, hogy minden idegen befolyás a szóban levő forgalom alakulásában már előre kizárassék, márszert hazai kikötőkön köztetése ezen fejlődésnek forgalomban biztosítsák. A díjszámbok életbeletelése már rövid idő alatt várható.

Ezen díjazás mindazon czikkeket fogja felérni, melyekre az eddigi tapasztalatok szerint szükség fogott lenni. Ilyenek *kedvezendők*: ezüster, gomba, élelmények, olajtermények, fa, donga, ásványvíz, sző, szesz, papír, faszertanyag, vas, vasárúk, gépek, aszfalt, cserzőanyagok, üvegárúk stb. A *behozatalban*: délyüvegek, bor, olajok, rizs, kénkövek, márványárúk, szövetek és fonalak, kender, élelmiszerek stb. Az érdekeltsé szállításai vállalatok díjlesztései és az ártárolási költségek Fiumában, valamint az olasz kikötőkben a lehető legolcsóbban szabattak meg. Mindezeknél fogva remélhető, hogy ezen új kötelek díjazásban hasznos tényezőként fog szerepelni, úgy az önálló magyar tarifa-pólusok, mint fümeei kikötőnek speciális érdekeinek szolgáltatásán.

A világ leghosszabb vasutján. Szibéria nemrég nagy eseményt ünnepeelt azon alkalmából, hogy Tokms városába az első vasuti vonal robogott be, a melyet a világ legnagyobb vasuti vonalának nyitott meg. 1891. május 31-én tették meg az első kápvázást és már a múlt év augusztus havában 793 kilométer pályátvetést adtak át a falkornak októberben a Wladivostok-Graf-Szajka között 414 km. pályát nyitottak meg és most Omsk-Tokms közti vonal elkészültével az új vasut minden eddigi pályát túlhaladott, mivel a mostani pályát 7609 km. és ezzel szemben a legnagyobb európai vonal Párizs-Konstantinápoly között 3042 km. a legnagyobb amerikai vonal a Pacifiz vasuton 5368 km. tesz ki.

Ajánló a félyű év szeptember 21-én Héds-Mez-Vásárhelyen tartott közgyűlésen.

arany, ezüst és bronzéremmel díjazott egyetemes aczélelkéimet, melyek anyag kivétel s olcsó áránál fogva az összes eddigi konkurrencziát legyőzni képesek.

BÄCHER RUDOLF,
cs. és kir. kizárólagos éke és tájhalmérvé esküdtök gyára.
Budapest, Váci-körút 78. sz.

Uradalmak, földbírtokosok, bérlek, gazdatisztek
alkalmazottak, illetve a maguk részére rendeléjk meg, a nép közt terjeszték a

Független Újság!
mezőgazdasági és politikai képes hetilapot

Előzetési ára:
negyedeve 50 kr., — félve 1 fr., — egész évre 2 fr

A „Független Újság” egyetlen képes mezőgazdasági heti néplap, a mely politikai és szépirodalmi tartalommal is bír.

A férfiaknak magyar nemzeti politikai, pontos hirt a világ dolgairól és oktatója a helyes mezőgazdaságról: — aszonynak, lenyának hasznos és szívesmívelő, mulatózó olvasmányt, gyermeknek mesét, verset, jétkéket közzé.

A „Független Újság” a legphosszabb és legolcsóbb néplap, mely a nép barátjának és vezetőknek pártolást megérdemli.

Előzetési pénzek a kiadóhatalhoz (Bpest, IX. ker. Üllög-ut 21.) küldendők.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Gullman és Wahi budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Az idáigóra a hét folyamán nagyobbóra boron volt eszéban azonban csak szóróvonyon fordult elő. 130000 szentet az egyelőzőre szállítás és készletök várlatok mellett a hómérséklet is tetemesen sülét. A várlati viszonyok alig változtak. Az ési vetés felül tovább tartott. Október 13-án kezdett eszéban száraz, később azonban boros és esze fordult az időjárás.

Külföldi piacok álsámenetében lényeges változás állott be: a szilárd hangulat veszendőre ment s az iránzat teljesen ellanyhult, később azonban valamivel ismét javult. A hét kezdetével az emelkedés tovább tartott s jó példákra került meg elől, a hol az indiai rizs természetesen és a cvel kapcsolatosan várható isasz, valamint a tartós eső hiány következtében kenyénelváltás. A pézsi piac megta után. Váratlannul következett azonban be a változás: terjedelmes készletek Európa számára, a hasznoské meggyérült kenyénelváltás. A pézsi piac szilárdulása és a látható eladások egyessre történt nagybővödése a piac teljes ellanyhulására vezeték és épp oly gyorsan mint az emelkedés, új gyorsan következett az ársesés is. Csapás a hét végén volt ismét valamivel kellemesebb az üzlet. Az európai piacok teljesen Amerika befolyása alatt állottak. Angliában a kezdetől nagyon édes volt az üzlet és bár a hangulat aránytalan is irtó-ú maradt, később megcsendesébre fordult az üzlet. Francia és Németországban az árlyamok széleskörűen emelkedtek, amerikai olcsóbb jegyekre azonban vnyas csökkentek és ennek behatása aló a többi piacok sem vonhattak ki magukat.

Nálunk az iránzat kezdetben szintén nagyon szilárd volt és élénk üzleti tevékenység fejlődött, a hangulat azonban később teljesen ellanyhult és a hűtlen nyert árszámít bar az iránzat ismét szilárdabbá vált — nagy részben elveszett.

Buza gyorsan emelkedt iránzatban indult. A lényegesen szilárdabb külföldi jegyzések a határidőpiacban az árlyamok gyors emelkedésével együtt emelkedtek és mintóhoz a kecsáru tulajdonosok így tartózkodóbaékba létek, a malom pedig sokkal jobb vételre készült a miniatórák 30 krszi árszámítás volt keresztelőtöz, melynek különösen szilárdi ára reszesült előnyben. A külföldi piacok már fennebb emeltek ellanyhults azonban a mi piacunkon is megjelent hatással, a kecsáru árlyamok szintén, hogy árnyalok sem rendelkezők hely feltek, hogy árnyalok beraktározóhassanak — a mi egyébként már eszelőt mint határidőpiacot — az árak fokozatosan emelkedni szálak. A hét zárásával Amerika ismét szilárdabb jelentést küldött és így az iránzat nálunk is valamivel hangulatosabbá fordult. A nyert árszámít egy esze azonban mégis olcsóssá és nyugt válságok csak nehezen volt értékesíthető. A hetiforgalmat 180.000 mm-ra tesszük, a hozatalk 290.000 mm-ra ragnak.

Buza a hét elejével egyenlően jó kárelváltást örendtet; különösen egyes malomk tanúsított élénk vételkedést és 7.—7.10 frt fizettek helyben átvétve, míg az export részére budapesti paritásra 6.85 frt volt előlrő. A buszárak ellanyhulásával a hangulat azonban ezen czikkben is csendesedőre vált, az árak naponta négy nagyobb eszökkenések hirtetők fel és a hét végére pengő forgalom mellett aló 6.50 frt, később 6.60 frt fizettek budapesti paritásra

Árpa takarmány és hantólesi ezekóra a fogyasztás részéről jóvó vételkedés talált 6.—10.—15 frt magasabb árakat ért el. Mindezeket 4.10—4.40 frt fizettek helyben átvétve. Állomások csak gyér a forgalom. A kivétel céljaira valótlanság árak emelkedtek, a kárelváltás azonban mégis csak alig kínálnak, közép és gyengébb minőségűek ellenben el vannak hagyva.

Olajmagok: Kárelváltás azonban gyengébb minőségűben van kínálva, míg prima árak még élénk. A vételkedő alig kedvező és prima zabért 10—15 kral többet is fizettek. Szén és diétaszó szerint bázis 8.40—8.85 frt, olendősi árment 8 frt is fizettek.

Tengeri egyes wagnonokban a vidékre való szállítás csak jó kárelváltást örendtet, 8.25 frt vonr ketek el. A hét vége felé a kereslet alább hagyott.

Olajmagok: képosztározásban a forgalom korlátolt és a hangulat változóban. Készletűr 10.50—11.50 frt, bázisú rezce 10 frt, vedreűr 450—76 frt, gombesűr 7.75 frton Cassa jegyzékű Budapeston 45.—46 frt, kárelváltás 1.5 frt, aug.—szeptemberre tovább szállásért 11.10—11.15 frt árak mellett kötetelt.

Hélyesek: Dabban a hangulat nagyon mért, kereslet ugyanóvón nincs. Új arány trient aprészemé babot az Féléghyáza-Gyóngrón 8.—8.25 frt, magyoson 7.50 frton a déli vasut magyoson 7.50 frton, kárelváltás 1.5 frt, aug.—szeptemberre tovább szállásért 11.10—11.15 frt árak mellett kötetelt.

Hermoska: Lékórtóban hangulat és árak gyorsan forgalom mellett változtak. Jegyzésük 6 órában: Bázisú 36—38, ardujú 38—42, felvidéki negyedeve 40—42 frt. Új vörösbere szintén jó kárelváltást örendtet: (bázisú) a 40—42 frton, ardujú 41—48 frton, tiszavizűk 48 frt jegyez az Budapest. Luczera gyöngyön van kínálva és új 40—45 frton, 6 órárt 35—38 frton, Balmazs 8.50—9.25 frt minőségű szerint Budapest.

Napi jelentés 1896. október 27.

Kárelváltás ma jól volt kínálva, a malom eleinte nagyon kevés vételkedő mutatakt, az iránzat tovább, eltek körülbelül 35,000 méterezés váltóvala árak ment.

Eladott:			
Tiszavizűk:	2600 mm. 80 kg. é 8.10	frt 3 órára	
	400 "	80 "	8.95 "
	200 "	80 "	8.— "
	100 "	80 "	7.80 "
	100 "	80 "	7.95 "
	100 "	79 "	7.85 "
	100 "	79 "	7.95 "
	100 "	79 kg. é 7.75 "	"
	150 "	78 "	7.75 "
	300 "	78 "	7.75 "
	100 "	77 "	7.75 "
	3400 "	79 "	8.10 "
	200 "	77 "	7.65 "
	1000 "	78 "	7.65 "
	3100 "	78 "	7.65 "
	1000 "	75 "	7.50 "
	400 "	77 "	7.80 "
	100 "	78 "	7.80 "
	100 "	78 "	7.80 "
	400 "	79 "	7.80 "
	100 "	80 "	7.95 "
	400 "	79 "	7.80 "
	400 "	78 "	7.80 "
	100 "	79 "	7.60 " vegy.
	100 "	78 "	7.80 " 3 órára
	100 "	78 "	7.80 "
	1800 "	75 "	7.80 " trsto.

Kérsze váltóvalan 6.90 Pesti paritásra é mellett eszékészg kötetelt.

Árszámít az üzlet most szintelen, hantólesi ezekora valami adták még meg, 4.—4.30 frt ab it.

Tengeri váltóvalan 4.10—4.30 frt az it adták el, wagnonkártyák szerint.

Zab tartott. Határidő szilárdan kérdőtték és később realizálások ellanyhultak.

Következ kötések történtek:	Kötetelt.	Déli árakat
Tavaszi buza	7.97—7.98	7.89—80
Őszi buza	—	7.79—81
Tavaszi rozs	8.86—8.78	—
Őszi rozs	—	8.90—90
Tavaszi zab	9.94—9.92	9.92—94
Őszi zab	—	11.20—12
Új tengeri	4.37—4.21	4.21—22
Új rezce	—	11.10—15

Elmucziktek a budapesti hetivásár. 1896. év október 27-én. A székesfővárosi vásárjárgatódás jelentése.

Hálsár a kárelváltás. A fővármé, Ferenc Jószárcsák és a többi piacokra az helybeli halterkezők által 50 é védelmi közzelen 4 fr, összesen 54 k levért hal hozottat. A vásár élénk. Az árak mármunként 1—2 futal eszékettek.

Víziszentlászlók fizették a hal érté meg 65 100—120, apró 65 70—80, közép magy 65—75, nem 65 40—60, apró 65 20—30, nem 65 8—16 frt.

Vad. Hozatott a fővármére vaspályán 100 db, hajón 60 db, kocsin 30 db, gyalogok által 50 db, összesen 220 db, a forgalom élénk volt. Nyul 120—160, Vadász 80—120, Vadrczó 40—60, Fészény —, Szamóka erdei —, Fogyó 50—70, Fúrj —, Fenyőmárd — kr.

Barmok. Hozatott a fővármére vaspályán kb. 5000 db, hajón kb 3000 db, — kocsin kb. 1000 db, helybeli árúszok kb. 2000 darab, összesen kb. 8600 db. A vásár élénk volt. Nagybarák párkónok: tyúk 110—130, csirke 60—120, (dei kiv. —), káppan tyúk 140—170, káppan sovány 110—140, rége (hibb) —, (Szamóka erdei) —, Ind (liba) —, híz. 400—700, új sovány 300—400, rége —, pulyka hízott 350—450, sovány 300—800, grógny tyúk 120—160, fűvel csészények 40—80 krszi.

Az árszámítás minden érté meg helybeli és vidéki árúkat által kb. 1200 pár hozatott fel, árak a következők: párkónok tyúk 120—150, csirke 120—180, káppan tyúk 160—200, aszék 140—160, híz. 180—200, sovány 120—140, hízott híz rége híz 180—200, sovány 120—140, hízott híz

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., JÓZSEF-KÖRÜT 8.

Alapítói 1869. évi törvény.
 Elnök: **TELEKI GÉZA** gróf. Igazgató: **CZÁFVOSZY** JÓZSEF.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSI GÉZA gróf. BEZANOVICH SÁNDOR, DESSYEFFY ARISTID, KONZÁTHI BÉLA,
 PÉCHY ZSÓKA, PÉTERFI ERŐS, RIBNER OTTÓ, SZENTIRÁTHI KÁLMÁN, SZILÁSY
 SZÓFÁN, SZÓNYI ZSIGMOND, SZÉKELY ISTVÁN gróf, TELEKI SÁNDOR gróf.

Vezetőigazgató: **SZÉNYI Zsigmond.**

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdálkodás általános elismerése szerint helyi felelős hivatásúknak folyton fejleszt a reformokat, melyeket a gazdálkodásnak örök óta sürgetett és a károkok gyors és méltóan kiegészítésével a felelős teljes megelégedést kíván ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjával tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más tétel kizárásával.

A takarmány és termények (szalmás eleség)

biztosításánál a legkedvezőbb feltételek mellett eszközöltek. A díjak itt is a leendő legelőszámláknak.

Az átalányos egyéhesítéssel — belsőleg mindig a biztosított érték nagyságára — a tisztá díjbeli 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszáradt, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlati terményeket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestben, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített irodáinkban.

Mindennemű tőnászereket
 és legjobb minőségű
gazdasági kötélneműeket,

BLEIER és WEISZ,
 kőtőlgyári özög Budapest.

Raktár és iroda: Károly-körút 9. szám, a gróf Balák-Barkóczy féle házban Gyártelme: **Najtaár-ut 7307. sz.**

Ajánlásra méltó tárgyak: **torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lábtárlók, ruhaszárító kábelk,**

halhálók,

készítők stb. továbbá gazdasági eszközök m. m. irabrok, kőtőlgyár, ruhalak zabonaszások, vízhatlan ponyvák, láto és tűzi vedrek, kender-töltők, bevederek, kender, kőcs stb. a legújanszab eredei gyári árakon.

Videki megrendelések pontosan eszköztelnek. Képes árjegyzék küldésre bérmentesen a kérésre.

13178/96. sz./C. I.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

Hirdetmény.

Osztárak-magyar vasúti kötelek. Díjszabási pótlékok életheptételese.

Az osztárak-magyar vasúti kötelekben 1896. november 1-én az 1892. febr. 15-ől érvényes „II. rész 4. füzet”-hez a X. pótlék, továbbá az 1892. március 15-ől érvényes „IV. rész 1. füzet”-hez a VI. pótlék lép életbe.

Mindenki pótlék az egyváltó Bécs stb. az útszabást a Hőjászalva—Szőkelyudvarhelyi, a Kun-Szt.-Márton—Szentek, a Nyíregyháza—Mátészalkai és a Székelyvári helyi érdekű vasutak állomásai közötti forgalmában kizárólag érvényes díjtelekek. Illetőleg ismerkedjenek érvényes kivül helyezett tárlattal.

Ezenbe folytán következő díjtelek, illetőleg menetiájkai helyzetnek az alantabny megjelölt, nappal érvényben állni kezd:

- a) A fődíjszabás 42-ik és 70-ik oldalán a Hőjászalva—Szőkelyudvarhelyi helyi érdekű vasút állomásával való forgalomba vonatkozó díjtelek 1896. december hó 15-ikétől.
- b) A fődíjszabás 42-ik és 70-ik oldalán a Kun-Szt.-Márton—Szentek helyi érdekű vasút állomásával való forgalomba vonatkozó díjtelek 1896. decz. 15-étől.
- c) A fődíjszabás 44-ik és 45-ik, továbbá 72-ik és 73-ik oldalán, illetőleg a III. pótlék 2-ik és 3-ik oldalán a Nyíregyháza—mátészalkai helyi érdekű vasút állomásával való forgalomba vonatkozó díjtelek 1896. november 12-étől.
- d) A fődíjszabás 45-ik és 73-ik oldalán a Székelyvári helyi érdekű vasút állomásával való forgalomba vonatkozó díjtelek 1896. december 15-étől.
- e) A fődíjszabás 25-ik és 43-ik oldalán a Hőjászalva—Szőkelyudvarhelyi helyi érdekű vasút állomásával való forgalomba vonatkozó díjtelek és menetiájkai 1896. december 15-étől.
- f) A fődíjszabás 26-ik és 44-ik oldalán a Kun-Szt.-Márton—Szentek helyi érdekű vasút állomásával való forgalomba vonatkozó díjtelek és menetiájkai 1896. december 15-étől.
- g) A fődíjszabás 27-ik és 45-ik oldalán, illetőleg a III. pótlék 4-ik és 6-ik oldalán a Nyíregyháza—mátészalkai helyi érdekű vasút állomásával való forgalomba vonatkozó díjtelek és menetiájkai 1896. november 12-étől.
- h) A fődíjszabás 28-ik és 46-ik oldalán a Székelyvári helyi érdekű vasút állomásával való forgalomba vonatkozó díjtelek és menetiájkai 1896. decz. 15-étől.

Mindenki pótlék példányai a részes vasutaknál legkezelebb kaphatók lesznek. Budapest, 1896. október 17-én.

Magy. kir. államvasutak a részes vasutak nevében is.
 (Ülányomás nem díjazatik.)

A legelőjétebb néppárti heti életpaj, változatos szöveggel, mulattató eredei képekkel, a politikai körrellemmel szatyra és gúny által osztorozott heti eseményekkel, adománnyal, kép, szöveg, stb. és szórólévegyekkel és sok más mulattató dologgal.

Szerkesztő: **MAROS GYULA.**

Előfizetési tábla: egész évre 4 forint, fél évre 2 forint, negyed évre 1 forint.
 A megnevezés, de olvasni szerető közönség számára, a „HERKÓ PÁTER”-nek kiadását egész évre 2 forint, negyed évre 50 krajt küldjük.

A „HERKÓ PÁTER”-nek től nyelven is megjelenő heti életpaj egész évre 2 forint, fél évre 1 forint, negyed évre 50 krajt.

Március hó óta mindenki nyelven is megjelenik a „HERKÓ PÁTER”-nek életpaj. **Naptárak, magyar, német és től nyelven, az 150 előrehaladottságánál fogva már csak 20 krajt.** darabonként.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, IV. KERÜLET, ZSIÁURAS-UTCA 7-DIK SZÁM.

Magyar királyi államvasutak.

ad 59942/96. Cl.

Hirdetmény.

Ebes hadi kitérőnek a ezukorrépa rakodás ezljaira való berendezése.

A püspökladány-debreczeni vonalon Debreczen és Szoboszló állomások között az előbbtől 12, az utóbbtól 8 kilométernyi távolságra fekvő Ebes nevű hadi kitérő a ezukorrépa rakodás ezljaira berendezéséről az alább felsorolt módokat illető 1896. évi október hó 15-én a közfoglalkoztatási bizottság által engedélyezett.

Ezen kitérőn csak teljes teherkocsikonnyokban szállítandó ezukorrépa, illetve a megfordított irányban szállítandó repázelet és mészapaj küldemények ezlathoz fel, illetve le; gyors és darabárú, valamint egyéb teherkocsikonnyok ezlathoz tehát vagy csak nem szállíthatók. A kitérő ezlathoz csak az alább felsorolt teherkocsikonnyok ezlathoz, azaz a kitérő ezlathoz a magy. kir. államvasutak vonalán érvényes helyi állomásnévszabás (II. rész VII. fejezet) 61. szakaszának 6. pontjában foglalt határozományok ezlathoz.

Az Ebes hadikitérőn kezelendő árak berakodásához szükséges kocsik 24 órával előbbre ezlathoz rendelkezni, mely megrendelési a valamint az árak szabályozási feladása és kiváltása Debreczen állomáson eszközölendő.

A szoban levő kitérőről szállítandó illetve oda rendelt kocsirakomány ezukorrépa, repázelet és mészapaj küldemények után a szállítási díj a m. kir. államvasutak vonalait illetőleg az ezen vonalok érvényes helyi darabárúszabás (II. rész) a díjengedmények ezlathoz, megjelölt állomások határozományai szerinti ezen kitérő közvetlen kilométertávolságának alapul vételével ezlathoz.

A díjszámítás alapjául vesendő kilométertávolságok akként állapítandók meg, hogy a Debreczen állomáson ezlathoz szállítandó a m. kir. államvasutak kocsirakományait Debreczen állomáson megszabott kilométer távolságokhoz 12 kilométer a Püspök-Ladány irányban való szállítással pedig a Szoboszló állomásra kiutaztatott távolságokhoz 8 kilométer hozzájárul.

Az ékként nyelv közvetlen távolságok után az emeltteli helyi díjszabásnak foglalt díjszámítási táblázatok ezlathoz a „Vasúti és Közlekedési Közlöny”-múlt évi 158. számának, a magy. kir. államvasutak 1896. évre szóló díjkezelvényének tartalmazott mellékletében I. rész 4. fejelet 2. számú alatti foglalt díjkezelvény megjelölt díjtételei alkalmazandók.

Budapest, 1896. október hóban.

AZ IGAZGATÓSÁG.

(Ülányomás nem díjazatik.)

Tenyészsertes eladás.

A **Herczeg Sulkowski J. M.** bankotai **Jo hírnevű tenyészserteséből 1 1/2 éves fehér szőrű vérszemes immunis tenyészkanok kaphatók.**

Írásbeli megkérésre bővebb felvilágosítással szolgál.

Herczeg Sulkowski J. M.
 urad. felügyelősege Pankotán.

Lapunk kiadóhivatalában, Budapest, Üllői-ut 25. (Köztelemek.)

a következő gazdasági szakmunkák és regények leszállított áron kaphatók:

A
mezőgazdaságról
 és
mezőrendéségről
 1884. évi XII. törvények,
 a végrehajtására vonatkozó
 miniszteri rendelet,
 magyarzatokkal ei-
 látva, egy füzetben.
 Ára bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

Magyar Gazdasági Czimtár
 nagy negyedalak, 36 iv terjedelemben.
 Tartalmazza az összes
 gazd. egyesületek, gazdakörök, földbirtokosok,
 uradalmak, hitbizományok, bérlok, gazdatisztek,
 erdészek
 pontos és legmegbizhatóbb czimeit.
 Miatán az összes gazdasági egyesületek tagjainak névsora a lakhely és utolsó posta pontos
 megjelölésével benyújtották.
 a gazdasági egyesületeknek és kereskedő világnak nagyon ajánlható.
 Ára füzve 7 frt, kötve 7 frt 50 kr.

A sertés javítása
 és
hizlalása
 gazdák és hizlalók hasz-
 nálátára.
 Irta:
Ruffy Pál
 uradalmi főoszt.
 ■ Ára portómentesen küldéssel
 1 frt 10 kr. ■

A
mesterséges borok
 készítésének
 forgalomba hozatalának
 tilalmáról szóló

Igen érdekes regények leszállított áron:

NEM SZABAD SZERETNIE. Irta: Béresai
 János. Ára portómentesen megküldve 1 forint
 helyett 40 krajczár.
ILLUSZIÓK.
AZ ERDÉSZ UR FIA. Theurillat Andriél
 Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.
BELLA. Irta Anna Vertus Gentile. Ára portó-
 mentesen megküldve 1 frt helyett
 40 krajczár.
MI A SZERLEM? Arab regény, írta:
 F. Marlon Cawford,
 fordította: Fáy J. Béla. Ára portómentesen
 megküldve 1 frt helyett 40 kr.

EGY CSODAEMBER KALANDJAI.
 Irta Cosma Dayle, fordította Fáy J. Béla, Ára
 portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.
A MALOM TÖRTÉNETE. Irta Sager-
 mann Ára:
 portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.
ANGYAL ÉS ÖRDÖG. Irta Mathers Hetén
 Ára portómentesen
 megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.
BONDA MIKLÓS. Irta Virág Gyula. Ára
 portómentesen meg-
 küldve 1 frt helyett 40 krajczár.

A mezőgazdasági és mezőrend-
 ségről szóló 1884. évi XII-dik
 törv.-czikk alapján összedállított:
 I.
Káté községi mező- és hegyőrök
 számára.
 Ára portómentesen küldéssel 20 kr.
 II.
Káté az uradalmi csöszök
 számára.
 Ára portómentesen küldéssel 20 kr.
 Összedállította: dr. BALKAY BÉLA.
 Mindkettő cimos szobkötésnyalaku
 keményfűtésű van kötve és 20
 oldalas jegyzék-naplóval ellátva.

Törvény.
 Magyarok joggyoztetekkel el-
 látta: Dr. Lónyay Ferenc.
 Ára 80 kr.

24545 — 1896. I. o.

M. kir. államvasutok.
 Iratvezetőség közösziárt.

Pályázati hirdmény
pályafeltartási közzéadás iránt,

A magy. kir. Államvasutak közösziárt Iratvezetősége a vonalain szükségletének fedezésére az 1897 és követő 1898 és 1899 években szükséges pályafeltartási fák szállításának biztosítására szemmel nyilvános pályázatot hirdet.
 Az 1897. évi szükséglet, mely a teljesleg megrendelés alkalmán még fel-
 emelhető, esetleg lejjebbithető a következő:

Tölgyfadeszka	458 m ³
Vörös fenyőfadeszka	szükség szerint
Faragott tölgyfa 7,0 m	178 m ³
..... 7—12 m-ig
..... 12 m feletti	szükség szerint
Keréskészlet: Kéz-puhafából	2100 db.
..... keményfűből	800 db.
Vágott lécz-puhafából	98 m ³
Keréskészlet: Kéz-puhafából	200 db.
Tölgyfapalló pályafeltartási czelokra	30 m ³
..... hidpadozatokhoz	szükség szerint m ³
Vörös fenyőfadeszka
Puhafa rud különféle
Keményfa rud
Keréskészlet tölgyfából	9000 m.
..... puhafából	19200 m.
Tölgyzsalú pályafeltartási	134 m ³
..... vízmentesítéshez	szükség szerint
Fedőszindely 42 cm. hosszú	250000 db.
Távírdőoszlop tölgyfából	15 db.

A fenti anyagok pontos méretei a részletes mérőjegyzékben vannak felsorolva, mely mérőjegyzék kiküldött mintá és pályázati feltételek az az irat Iratvezetőségnek és az összes kereskedelmi és parlamenti iratban kapható, mely az általános és különleges szállítási feltételek szakir. irat megküldésével.

Az irvencint 50 kros magy. ökmánybéllyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külczimnel:
 „Ajánlatkötés a külön és czélra szerkesztett ajánlati-mintán teendő.
 A szállítási magy. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítá-
 sára vonatkozó 1897. évi 22. számú különleges feltételek értelmében eszközözendő, mely
 feltételek a pályázati határidőig alulir Iratvezetőség anyag- és leltár-beszerezési
 osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden Irat-
 vezetőségi napoknál a hivatalos irat alatt megküldhetők.”

Az irvencint 50 kros magy. ökmánybéllyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külczimnel:
 „Ajánlatkötés a külön és czélra szerkesztett ajánlati-mintán teendő.
 A szállítási magy. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítá-
 sára vonatkozó 1897. évi 22. számú különleges feltételek értelmében eszközözendő, mely
 feltételek a pályázati határidőig alulir Iratvezetőség anyag- és leltár-beszerezési
 osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden Irat-
 vezetőségi napoknál a hivatalos irat alatt megküldhetők.”

Az irvencint 50 kros magy. ökmánybéllyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külczimnel:
 „Ajánlatkötés a külön és czélra szerkesztett ajánlati-mintán teendő.
 A szállítási magy. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítá-
 sára vonatkozó 1897. évi 22. számú különleges feltételek értelmében eszközözendő, mely
 feltételek a pályázati határidőig alulir Iratvezetőség anyag- és leltár-beszerezési
 osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden Irat-
 vezetőségi napoknál a hivatalos irat alatt megküldhetők.”

Az irvencint 50 kros magy. ökmánybéllyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külczimnel:
 „Ajánlatkötés a külön és czélra szerkesztett ajánlati-mintán teendő.
 A szállítási magy. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítá-
 sára vonatkozó 1897. évi 22. számú különleges feltételek értelmében eszközözendő, mely
 feltételek a pályázati határidőig alulir Iratvezetőség anyag- és leltár-beszerezési
 osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden Irat-
 vezetőségi napoknál a hivatalos irat alatt megküldhetők.”

Az irvencint 50 kros magy. ökmánybéllyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külczimnel:
 „Ajánlatkötés a külön és czélra szerkesztett ajánlati-mintán teendő.
 A szállítási magy. kir. államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítá-
 sára vonatkozó 1897. évi 22. számú különleges feltételek értelmében eszközözendő, mely
 feltételek a pályázati határidőig alulir Iratvezetőség anyag- és leltár-beszerezési
 osztályánál, valamint a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és minden Irat-
 vezetőségi napoknál a hivatalos irat alatt megküldhetők.”

Elsőrendű

vető-, nyeles- és fürtös-makkot,
 kedvelt Száva-vidéki terményt szállított gondosan válogatott minőségben 85-90 százaléki jóállással a csirképeséggért. 1917
Weiss Ferenc Sziszek, Horvátország.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
 1101-ot 25-dik szám.

Hirdetmény.

A császári és királyi közös hadügyminis-
 terium Lábodi (Somogy megye) csikótelepén 10
 drb magyar fajta, tenyésztésre alkal-
 mas, berni bikákkal fedezett

gulyabeli tehén
 mint számfeltéti eladó.
 Tudakozódások, ajánlatok alulírott czimre
 intézendők.

A csász. és kir. közös hadügyminis-
 terium gazdasági intézősége.

1890 Lábod (posta, távirda- és vasutállomás).
 1896. október 21.

